

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXV

CELOVEC, PETEK, 20. JUNIJ 1980

ŠTEV. 25 (1973)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

Za reševanje manjšinskih vprašanj je potrebno vzdušje medsebojnega zaupanja

V torek je bila javnosti predstavljena nova knjiga iz zbirke „Skupna Koroška-Gemeinsames Kärnten“ (le na slovenski tisk so menda „pozabili“, kar je brez dvoma značilno). Knjiga vsebuje gradivo, ki ga je sestavil prof. dr. Velter o nekdanji študijski komisiji, ki jo je pred leti imenoval kancler Kreisky z nalogo, da izdela osnove za zakon o narodnih skupinah. V takratni komisiji — kot znano — koroški Slovenci nismo sodelovali in je njeno delo pravilnost naše odločitve potem v polni meri potrdilo. Še posebno pa nam je v tej odločitvi dal prav poznejši zakon o narodnih skupinah, katerega tvorcem so bili preveč „širokogrudni“ celo predlogi, ki jih je izdelala omenjena komisija, čeprav so bili le-ti vse prej kot manjšini naklonjeni.

Gradenegger v dunajskem parlamentu podal o koroških Slovencih „informacijo“, ki je bila brez dvoma vredna povoda, ob katerem je bila podana — namreč v debati o 60. obletnici koroškega plebiscita.

Doslej smo bili takšnega prikazovanja položaja koroških Slovencev vajeni le v KHD-jevskem „Ruf der Heimat“ in v duhovno sorodnih pamfletih; sedaj je vloga takega manipuliranja javnosti očitno prevzela koroška uradna politika. Takšno skrajno neobjektivno, enostransko in pristransko slikanje razmer (ko je na dolgo in široko naštet, kaj vse baje imamo; ni pa niti z besedico omenjeno vse tisto, česar v resnici nimamo!) je naravnost nizkoten, vendar očitno uspešen način zbujanja averzije do Slovencev. S tem se namreč med večinskim narodom goji odpor do manjšine in se veča nerazumevanje za njene upravičene zahteve, kar potem močno otežkoča ali celo onemogoči vsako reševanje odprtih vprašanj.

Zato bo v tem duhu težko izpolniti obljube, ki jih je dala Koroška Slovincem pred plebiscitom; morda pa je nekaterim le do izvedbe „političnega testamenta starih abwehrkämpferjev“, o katerem je Gradenegger prav tako govoril.

tacij in ohladitve odnosov — dajali pobude za pogovore s pristojno vlado. Zato tukaj ne gre za vprašanje sodelovanja v svetlih s takimi ali drugačnimi pogoji, z večjimi ali manjšimi pridržki; gre samo za vprašanje pripravljenosti za pogovore. Iskrene pripravljenosti za konstruktivne in predvsem enakovredne pogovore pa prav gotovo ni najti pri tistih, ki dialog istovestijo in celo pogojujejo s sosveti.

Kakor je razumljivo, da po poti pritiska in izsiljevanja ni mogoče priti do iskrenega dialoga, tako je gotovo, da k zmanjšanju nezaupanja in nesporednosti tudi različne „bele knjige“ ne morejo prispevati, če gre pri tem za enostranske in pristranske informacije, ki nasprotno predsodke le še povečajo. Za takšen primer smo slišali prejšnji teden, ko je koroški SPÖ-jevski poslanec dr. Hannes

Spriču teh izkušenj je toliko manj razumljivo, da so se predstavljalci nove „Skupne Koroške“ — poleg dr. Veiterja še oba predsednika nemško-slovenskega koordinacijskega odbora celovške škofije dr. Ernst Waldstein in dr. Valentin Inzko — družno vključili v krog tistih „prijateljev“ koroških Slovencev, ki nam „dobronameri“, „svetujejo“, naj gremo v sosvete. Vzroki, zakaj v teh sosvetih ne sodelujemo, so že splošno znani in jih ni treba ponavljati; eden izmed njih pa je, da so sosveti bistven del povsem nesprejemljivega zakona o narodnih skupinah. Kdor nam kljub temu „svetuje“, naj gremo v sosvete, torej ne more biti prijatelj koroških Slovencev, marveč mu mora iti za druge interese (morda celo za osebne?).

To velja tudi za dr. Valentina Inzko, ki je na slovenskih zborovanjih in prireditvah že ponovno slišal, kako misli o sodelovanju v sosvetih naše ljudstvo. Neznane pa mu tudi ne morejo biti posledice diskriminacijskega zakona o narodnih skupinah, ki je koroške Slovence glede pravic razdelil na osem različnih kategorij, naše avtonomno naselitveno ozemlje pa skril na eno tretjino (z ozirom na slovenščino kot uradni jezik). oz. celo na eno šestino (z ozirom na dvojezične napise). In vendar to za gospoda dvornega svetnika menda ne pomeni poslabšanja stanja, kajti zakon o narodnih skupinah je — kakor z zadovoljstvom poudarja — uvedel kot novost „pospeševanje manjšine“.

Določeni krogi se res znajo v zvrhani meri okoristiti s sredstvi, ki so namenjena za manjšine. Toda koroški Slovenci nismo na prodaj, ker se zavedamo, da naših življenjskih vprašanj ni mogoče reševati z denarjem, marveč samo s politiko, ki ima razumevanje za naše potrebe in težnje.

Taka politika pa se predvsem ne more in ne sme manifestirati zgolj v najrazličnejših poskusih in oblikah pritiska in izsiljevanja manjšine, da bi šla v sosvete! Koroški Slovenci smo že od nekdaj bili za sporazumno reševanje, torej za dialog, in smo zato vedno spet — tudi v trenutkih najhujših konfron-

Nevarne igre oboroževanja

Že trikrat tekom nekaj mesecev je bil svet takorekoč na pragu katastrofe, ki si je verjetno nihče niti predstavljal ne more: računalnik ameriške vojske je „napovedal“ raketni napad na Ameriko in s tem sprožil alarm pri vojski, ki je takoj uvedla vse potrebno za „protiudarec“. Šele v zadnjem trenutku so ugotovili, da se je računalnik „zmotil“ in so lahko še pravčasno zaustavili ukrepe, ki bi sicer nujno privedli do raketnega napada ameriške vojske na Sovjetsko zvezo. Kaj bi se v tem primeru zgodilo in kakšne bi bile posledice, danes nihče niti približno ne more povedati — jasno je le eno: to bi bila doslej najstrašnejša katastrofa v vsej zgodovini, morda celo konec človeštva.

Kako je prišlo do tega, da se je ameriški računalnik kar trikrat zaporedoma „zmotil“, javnost nikdar ne bo zvedela. Značilno pri stvari pa je brez dvoma dejstvo, da so se take „pomote“ začele pojavljati in množiti prav v času, ko v Ameriki postajajo vedno glasnejši tisti krogi, ki nasprotujejo nadaljnjim sporazumom o omejitvah oboroževanja, znanim kot SALT.

Nevarnost takega razvoja razkrivajo tudi ugotovitve, do katerih je prišel mednarodni inštitut za raziskovanje miru v Stockholmu (SIPRI). Ta inštitut namreč ugotavlja, da se svet vedno hitreje oborožuje in da so samo lanskoletni vojaški izdatki znašali 480 milijard dolarjev, medtem ko se bodo letos predvidoma povečali na več kot 500 milijard. V zadnjem letnem poročilu poudarja inštitut, da so podatki o vojaških izdatkih postali že dramatični. Vojaški proračun do leta 1985 naj bi se povečal za pet odstotkov na leto, tako da bo samo ta petletni dodatek znašal 80 milijard dolarjev. V posameznih skupinah držav pa so stroške za oborožitev še dosti bolj povečali.

Zaskrbljujoče pa je tudi nenehno večanje trgovine

z orožjem. Tako je bila na primer leta 1979 vrednost svetovnega izvoza orožja petkrat večja kot deset let prej in kar dvanajstkrat večja kot dvanajst let poprej. Samo v sedemdesetih letih je skupna vrednost uvoza večjega orožja znašala okrog 61 milijard dolarjev. V stockholmskem inštitutu so izračunali, da dve tretjini orožja prodajo v države „tretjega sveta“, ki so gospodarsko nerazvite in kjer veliko ljudi trpi zaradi podhranjenosti. Največ orožja so v minulem desetletju izvozile Združene države Amerike; njihov delež pri izvozu orožja znaša 45 odstotkov. S 27,5 odstotka je na drugem mestu Sovjetska zveza, na tretjem mestu pa Francija z 10 odstotki.

Kljub temu res že grozljivemu drsenju sveta v čedalje hujšo oborožitev in s tem vedno večjo nevarnost za celo človeštvo pa se določeni krogi v Ameriki še naprej upirajo ratifikaciji sporazuma o omejitvi jedrskega oboroževanja SALT 2. Kot vzrok navajajo sovjetsko invazijo v Afganistanu, obenem pa brezmejno povečujejo proračunske izdatke za nadaljnje oboroževanje. Saj je ameriški kongres bistveno povečal celo tisti vojaški proračun, ki ga je predlagal predsednik Carter. Ta proračun znaša 613 milijard dolarjev in je za celih 18 milijard večji od lanskega. Bivši ameriški zunanji minister Cyrus Vance (med razlogi za njegov nenadni odstop je menda tudi SALT) je to usmeritev takole komentiral: „Ko se bodo zgodovinarji leta 1990 ozirali nazaj na leto 1980, bodo ugotovili, da je bila storjena velikanska napaka — da ni bil ratificiran SALT 2. Kot simbol našega upanja, da bomo ustvarili mirnejši svet, kot zaobljuba, da si bomo prizadevali za večjo varnost z nadzorstvom nad oboroževanjem, in kot proces, s katerim bi poskušali zglediti nesoglasja z nasprotnikom, je ta pogodba temeljni kamen pametne in daljnosežne ameriške politike.“

Sprejem za maturante slovenske gimnazije v Celovcu

Prejšnji teden je bila na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu matura, h kateri je nastopilo skupno 46 dijakov. V petek 13. junija pa sta za maturante priredili sprejem osrednji organizaciji koroških Slovencev — ZSO in NSKS. Obširneje o poteku mature in o sprejemu za maturante poročamo na 3. strani današnje številke.

35 LET USTANOVNE LISTINE OZN:

Vsi smo dolžni da pomagamo uresničevati načela Združenih narodov

Prihodnji teden — 26. junija — bo minilo 35 let, odkar je 50 držav-ustanoviteljic podpisalo Ustanovno listino Organizacije Združenih narodov, ki je začela veljati 24. oktobra 1945, ko jo je ratificiralo zadostno število včlanjenih držav. Tako obhajamo vsakoletni Dan Združenih narodov 24. oktobra, vendar je resnični „rojstni dan“ pravzaprav že 26. junij.

Torej obhajajo Združeni narodi v tem letu 35-letnico svojega obstoja in bolj ali manj uspešnega delovanja v službi svetovnega miru. Ko so se zavezniki že med vojno odločili, da ustanovijo novo in boljše svetovno organizacijo, kot je bilo prejšnje Društvo narodov, predhodnik današnje OZN, so jim bili vodilo strahote vojne pustobo, milijoni mrtvih, nepopisne človeške in materialne žrtve, ki jih je zahtevala blazna druga svetovna vojna. In kot prvenstveno obveznost tej novi organizaciji so predvideli nalogo, da prepreči novo svetovno vojno, ki bi prav gotovo imela še mnogo hujše posledice, kot jih je imela zadnja.

Prav zato je v Ustanovni listini OZN, podpisani pred 35 leti, tudi najprej zapisana jasna in nedvoumna obveza: „Mi, ljudstva Združenih narodov, ki smo odločeni, da obvarujemo bodoče rodove pred vojnimi strahotami, ki so dvakrat v življenju našega rodu prizadevale človeštvu nepopisno hrupljenje; da znova potrdimo vero v temeljne človekove pravice, v dostojanstvo in vrednost človeške osebnosti, v enakopravnost moških in žensk, kakor tudi v enakopravnost narodov, velikih in malih; da ustvarimo pogoje, v katerih bosta lahko obveljali pravičnost in spoštovanje obveznosti, izvirajočih iz pogodb in iz drugih virov mednarodnega prava; da pripomoremo k socialnemu napredku in k boljšim življenjskim pogojem v večji svobodi; in ki moramo v te namene biti strpni in živeti skupaj v miru drug z drugim kakor dobri sosedji in združiti vse moči, da ohranimo mednarodni mir in varnost; in sprejeti načela in določiti načine, ki bi zagotovili, da se oborožena sila ne bo uporabljala, razen če je to v splošnem interesu; in uporabiti mednarodne ustanove za pospeševanje ekonomskega in socialnega napredka vseh ljudstev — smo sklenili združiti svoje napore, da uresničimo te namene.“

Ob 35-letnici podpisa teh obveznosti, ki so jih prevzele članice OZN, bi bilo seveda pretirano trditi, da je svetovna organizacija v tem času svoj naloge vedno in povsod izpolnjevala v polni meri in povsem zadovoljivo. OZN je pač takšna, kakršne so njene članice, je odsev svetovne stvarnosti z vsemi njenimi pomanjkljivostmi in slabostmi; je zmorna in sposobna napraviti samo tisto in toliko, kar pač hočejo države — bodisi posamezne ali v skupinah, ki svoje interese uveljavljajo ali znotraj OZN ali mimo nje.

V teh 35 letih pa je OZN kljub temu opravila neprecenljivo veliko za vse človeštvo. Kolikokrat je bil svet na robu navedga vsesplošnega oboroženega spopada; koliko manjših vojn in vojaških „reševanj“ odprti vprašanji smo že doživeli v teh letih? Tudi trenutni položaj je vse prej kot razveseljujoč. Ravno v takem položaju pa je bila in bo ostala OZN upanje človeštva in vsi smo poklicani, da prispevamo k uresničevanju tega upanja. Kajti načela, ki jih vsebuje Ustanovna listina OZN, niso veljavna in merodajna samo za države kot njene članice — obvezna so tudi za vsakega človeka posebej, saj je vendar od vsakega izmed nas odvisno, kako bomo uresničevali medsebojno spoštovanje in mirno ljubo sožitje.

Zato naj bi bila 35-letnica podpisa Ustanovne listine OZN ne le priložnost za praznovanje, marveč predvsem tudi priložnost, da se spomnimo svojih obveznosti, ki nam jih ta listina nalaga kot članom velike mednarodne skupnosti.

IZJAVA KSŠ k 10. OKTOBRU:

Nimamo nobenega vzroka za sodelovanje

Vprašanje sodelovanja koroških Slovencev oziroma slovenskih organizacij pri proslavah letošnje 60-letnice plebiscita v zadnjem času zaposluje vedno širše kroge našega ljudstva. Iz mnogih krajev prihajajo v centrale vprašanja, kako se je treba zadržati pri najrazličnejših krajevnih prireditvah in proslavah; prihajajo pa predvsem tudi stališča in pomisleki, ko ljudje opozarjajo na izkušnje iz preteklosti in zlasti tudi na konkretne primere iz sedanjosti, kjer tako pri enih kot pri drugih gre za protislovensko nastojenost, za škovanje proti našemu človeku in za kratenje njegove enakopravnosti. Iz vsega tega potem prevladuje mnenje, da v takem vzdušju o sodelovanju Slovencev ne more biti govora — zlasti dokler ni zagotovljeno, da sodelovanje na teh prireditvah poteka dejansko enakopravno v duhu resničnega medsebojnega razumevanja in spoštovanja.

S tem vprašanjem se je pred nedavnim baval tudi Klub slovenskih študentov na Dunaju in v tej zvezi sprejel izjavo, ki nam jo je poslal s prošnjo za objavo. V izjavi je rečeno:

Letos bo proslavljala uradna Koroška šestdeseto obletnico plebiscita. Deželna vlada se na vso moč trudi, da bi pridobila za sodelovanje tudi koroške Slovence.

Ob tem je treba ugotoviti: koroški Slovenci 10. oktobra še nikoli nismo imeli kakršnegakoli vzroka za praznovanje, nasprotno. Vse dosedanje proslave so potekale v duhu nemškega nacionalizma; zbirale so protislovenske sile, vzbujale sovraštvo do slovenskega naroda in razdvajale ljudi. 10. oktobra nikdar ni bila v ospredju „sprava“. V smislu gesel „Sieg in deutscher Nacht“ in „Kärnten bleibt deutsch“ so prevladovala zahteve po asimilaciji in germanizaciji koroških Slovencev. Še prav dobro imamo v spominu ogromne proslave leta 1970, ko so z vso vmeno zahtevali ugotavljanje manjšine in celo njeno likvidacijo („Die Geschichte hat noch keinen Schlusstrich gezogen...“). Njim so sledili „Ortstafelsturm“, ugotavljanje manjšine in trostrankarski sporazum s protislovenskim zakonom o narodnih skupinah. Torej diskriminacija in raznarodovanje, ne pa sprava in razumevanje!

Letošnjim proslavam so postavili na čelo geslo „Begegnung in Kärnten“ (Srečanje na Koroškem). Dan za dnem se „srečavamo“ na Koroškem. Dan za dnem nam kratijo pravice (Iable v Bilčovsu, kulturni dom v Sentjakobu, peldeslelnica Borovlj, in, in, in...). Kako naj bi bilo ravno 10. oktobra drugače? Vrh tega se načrt letošnje osrednje proslave v ničemer ne razlikuje od proslav sedemdesetega leta. Dogodki in priprave zadnjih mesecev nam jasno izpričujejo, da nimamo pričakovati nič kaj „novega duha“ v tem oktobru.

Spiro tega pa si še malo nismo na jasnem, kako naj vrednotimo izjave nekaterih slovenskih narodnih funkcionarjev, da so načelno pripravljeni za sodelovanje pri proslavah — pač pod določenimi pogoji.

● Nobenega teh pogojev do danes

niso uresničili.

● Nikjer ne upoštevajo dvojezičnosti in nobene zahteve iz operativnega koledarja niso izpolnili.

● Vrh tega pa samega značaja in tradicije desetega oktobra ne bosta spremenili niti dvojezičnost proslav, niti naša udeležba.

V tem smislu pozivamo obe osrednji organizaciji, vsa prosvetna društva, vse naše politične in kulturne delavce, ak-

tiviste in občinske odbornike, vse rojake, naj **NE SODELUJEJO** pri proslavah.

Takšno odločitev potrjuje tudi izjava bivšega deželnega glavarja Piescha iz leta 1947, ki je dejal, naj končno prekinemo s proslavami. 10. oktobra ne bomo marširali s Heimatsdienstom, Landsmannschaftjo in Abwehrkämpferji! Ne bomo hodili na cesto s pristaši ugotavljanja manjšine in trostrankarskega sporazuma!

Vendar oktobra ne bomo molčali. Obveščali bomo javnost o resničnem značaju in pomenu 10. oktobra in o družbenih silah, ki so nosilci vsega tega. Informirali bomo o položaju slovenske narodne skupnosti, podpirali bomo OKTOBRSKI TABORI! Zavzemali se bomo za enakopravnost in prijateljstvo med narodi.

Zgodovina Koroške se ni končala 1920. Osvoboditev izpod fašizma maja 1945, podpis avstrijske državne pogodbe maja 1955 — to so naši prazniki! Tedaj je nastala svobodna, neodvisna in nevtralna Avstrija.

Klub slovenskih študentov na Dunaju

Gorenjsko srečanje nekdanjih borcev in aktivistov

V Podlublju, kjer se je med zadnjo vojno v tamkajšnji podružnici mauthausenskega taborišča „s krvjo tkalo bratstvo Evrope“, je bilo zadnjo nedeljo dvanajsto tradicionalno srečanje gorenjskih borcev in aktivistov. Srečanja se je udeležilo več tisoč ljudi, med njimi številni nekdanji borci in aktivisti OF, predstavniki družbenopolitičnega življenja in mladinci, pridružili pa so se jim tudi mnogi koroški partizani, ki so se med vojno skupaj z gorenjskimi tovariši bojevali proti skupnemu sovražniku — nemškemu fašizmu.

Udeležencem srečanja je spregovoril sekretar predsedstva CK ZK Slovenije Franc Šetinc. Obudil je spomin na leta nacistične okupacije in narodnoosvobodilne borbe ter naglasil, naj ta veličastni zbor počasti spomin na vse, ki so padli v boju za svobodo, vse, ki so jih nacistični rablji pomorili po taboriščih in v zaporih, vse, ki so umrli za posledicami vojne. Posebej se je v tej zvezi spomnil znamenite decembrske vstaje, „katere veliki finale — dražgoška bitka — je bila izjemni pojav v okupirani Evropi in bila prvi pojav oborožene vstaje proti okupatorju, tako rekoč Hitlerju pred nosom“. Poudaril je, da je bila Gorenjska vedno partizanska; njenega borbenega duha ni strla niti genialno spletena gestapovska mreža in kljub težkim

pogojem za partizansko bojevanje partizanski boj na Gorenjskem nikoli ni ponehal.

V drugem delu svojega govora je tovariš Šetinc zavzel stališče k vprašanju sedanjih stabilizacijskih ukrepov. Omenil je povojni razvoj Jugoslavije, ki se je iz zaostalosti prebila med razvitejše dežele v Evropo. „Morali smo hiteti, da bi nadomestili, kar smo zamudili v zgodovini. V treh desetletjih smo morali narediti razvoj, za katerega so drugod potrebovali stoletje.“ Pri tem pa so — kot je dejal govornik — dolgo časa trošili več, kot so ustvarili. Tako ne more iti več naprej, je dejal Šetinc. „Stabilizacija se mora iz resolucij spremeniti v trdoživno prizadevanje, doslednost na vsakem koraku, v vsestransko odgovornost vsakogar in vseh v zavestno družbeno disciplino.“ Pri tem pa nam seveda ne gre za to, da bi slabše živeli, temveč predvsem za to, da bi standard, ki ga imamo, zavarovali in da bi nam jutri šlo še bolje. Bolje je nekaj žrtvovati danes, kakor da bi jutri izgubili vse.

Govornik je spomnil tudi na letošnjo 30-letnico socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji in naglasil, da je to obdobje, ki je po svoji specifični teži in pomenu zgodovinskih sprememb važnejše od stoletij v preteklosti. Toda samoupravljanje ne sega samo v leto 1950, ko je bil sprejet zakon o predaji tovarn v roko delavcem, temveč se je začelo z narodnoosvobodilnimi odbori kot novi, izvirni obliki ljudske oblasti. „Hkrati pa je pomenil narodnoosvobodilni boj posebno oboroženo obliko samoodločbe narodov, iz katere je šele lahko rastla nova skupnost enakopravnih jugoslovanskih narodov,“ je dejal tovariš Šetinc.

DAN IZSELJENCEV

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo 6. julija 1980 s pričetkom ob 14.00 uri v Kulturnem domu na Radišah svoj

redni občni zbor

ki bo letos še posebej v znamenju 35-letnice zmage nad fašizmom in vrnitve iz pregnanstva.

Občno zbor bo tudi tokrat povezan s tradicionalnim

DRUŽABNIM SREČANJEM

ki ga bosta z nastopi popestrila

- pevski zbor SPD „Radiše“ z Radiš
- folklorna skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple.

Vsakoletni DAN IZSELJENCEV je postal tradicionalno srečanje bivših pregnancev, da obudijo spomin na skupno trpljenje v času nacističnega nasilja ter zavzamejo stališče k aktualnim vprašanjem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Tokrat velja še posebej omeniti nevarno množico se pojave nacionalizma in neonacizma, proti katerim je treba biti buden in odločen, da se nikdar več ne bi ponovili časi nasilja in preganjanja.

Poskrbimo, da bo srečanje spet prepričljiva manifestacija naše zvestobe tistim vrednotam, za katere smo bili v najtemnejši dobi naše narodne zgodovine pripravljeni doprinesati velike žrtve. Zato vsi na srečanje — bivši izseljenci in predvsem tudi mladina, ki bo le tedaj mogla nadaljevati delo svojih prednikov, če bo poznala resnico o njihovem trpljenju in boju.

Prisrčno vabljeni bivši pregnanci z družinami, prijatelji in znanci!

Zveza slovenskih izseljencev

Nevarnosti neofašizma se je treba pravočasno upreti

V vodilnih krogih treh parlamentarnih strank v Avstriji tudi po presenetljivem in hkrati sramotnem uspehu, ki ga je pri letošnjih predsedniških volitvah dosegel Burger s 140.000 glasovi, še vedno omalovažujejo sleherni nevarnosti neofašizma in s tem skušajo prikriti svojo lastno odgovornost za ta brez dvoma že dovolj resen in zaskrbljujoč razvoj. Čeprav državna pogodba v različnih členih nedvoumno nalaga Avstriji dolžnost, da prepreči vsako obnavljanje nacistične miselnosti in dejavnosti, politični predstavniki slej ko prej zavračajo upravičene zahteve po ustreznih zakonskih ukrepih, češ boljša od vseh prepovedi in podobnih ukrepov je primerna vzgoja in izobrazba. Vendar pa se tudi v tej smeri dogaja zelo malo ali skoraj nič in se torej vsiljuje vprašanje, kdo pravzaprav brani eni ali drugi stranki, da bi prispevala svoj delež k utrjevanju demokratične protifašistične zavesti med ljudstvom.

Ravno zaradi takega neodgovornega zadržanja merodajnih stran-

karskih krogov in predvsem tudi vladne stranke je toliko bolj razveseljiv pojav, ki ga je opaziti pri socialistični mladini — tako imenovani mladi generaciji v SPÖ. Ta organizacija namreč v nasprotju s stranko napoveduje, da bo pri svojem letošnjem jesenskem delu posvetila posebno pozornost prav pojavi neofašizma. Pri tem pa se ne bo bavila samo s tradicionalnimi desničarsko-radikalnimi organizacijami, marveč tudi z obstoječimi neorganiziranimi fašističnimi predsodki.

Na nevarnost naraščanja neofašističnih pojavov pa opozarja tudi nadstrankarski protifašistični komite oseb, ki je na Dunaju in v drugih mestih že organiziral različne prireditve, s katerimi je hotel javnost in predvsem tudi pristojne dejavnike konfrontirati z dejstvi, ki postajajo čedalje bolj nevarna in sramotna za Avstrijo kot državo, obnovljeno za ceno ogromnih žrtv, ki so jih avstrijski patrioti in številni svobodoljubni narodi doprinesli v borbi proti fašizmu.

Gratz spet predsednik dunajske SPÖ

Tudi vročina zadnjih dni je verjetno prispevala svoje k „ohladitvi“ notranjepolitičnih diskusij v Avstriji. Zanimanje velikega dela avstrijskega prebivalstva je veljalo v prvi vrsti Italiji, kjer se je odvijalo evropsko prvenstvo v nogometu, ki ni bilo privlačno le za ljubitelje športa (res prvenstvenih tekem namreč ni bilo videti), pač pa tudi za „nešportnike“, ki so strmeli nad fanatizmom angleških navijačev, ki ga je morala krotiti celo policija.

Policija, pa je bila v zadnjem času precej aktivna tudi v Avstriji — zlasti tisti njen oddelki, ki je pristojen za gospodarski kriminal. Namreč še naprej skoraj ni dneva, ko avstrijski državljani ne bi zvedeli za nove skandale v zvezi z gradnjo splošne bolnišnice na Dunaju, ki dobivajo vedno večji obseg (Slovenski vestnik je o tej zadevi že poročal). Odgovorni politiki, med njimi zlasti tudi župan Gratz in finančni minister Androsch, si umivajo roke v nedolžnosti, medtem pa je preiskovalnem zaporu sedi generalni direktor gradbene družbe dr. Winter, ki mu očitajo, da se je osebno obogatil kar za 18 milijonov šilingov.

Vse kaže, da bo v prihodnjem času prišlo še do nadaljnjih aretacij v zvezi s podkupovanjem in z neko- rektnim upravljanjem javnih sredstev. Prav tako pa izgleda, da bo celotna zadeva spet enkrat rešena zelo „avstrijsko“: prišli bodo nekaj oseb, ki so bile pri svojih manipulacijah premalo spretne, dejansko javnosti odgovorni pa se bodo izmazali — tako bo volk sit in koza cela.

Nekako v tem smislu je izzvenel tudi nedavni deželni kongres dunajske SPÖ. Predsednik dunajskih socialistov župan Gratz je v predmetni zadevi govoril le o „človeški pomankljivosti“, da bi zanimanje javnosti odvrnil od uradnih predstavnikov dežele in države, ki bi morali vendar že mnogo prej opaziti, kaj se res dogaja. Sicer pa je bilo na kongresu v glavnem govora le o komunalnih problemih in z vidikom vseavstrijske zanimivosti o atomski elektrarni Zwentendorf. Gratz, eden najplivnejših osebnosti v socialistični stranki, velja od nekaj za zelo

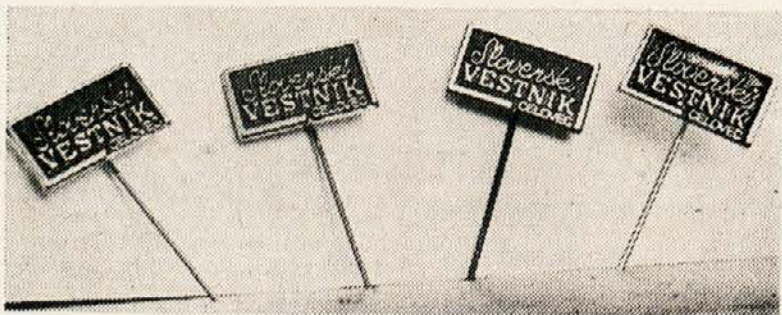
zmerne nasprotnika atomske energije. Tako je tudi tokrat samo menil, da tako dolgo, dokler ni rešeno vprašanje atomskih odpadkov, ni mogoče biti popolnoma za uvedbo atomske energije. Nasprotno pa so zlasti zastopniki socialističnih mladinskih organizacij zelo odločno nastopili proti vsem poskusom revizije izida lanskega glasovanja.

Da pa je dunajska organizacija SPÖ kljub določenim nasprotjem znotraj njenih vrst slej ko prej kompaktna in da v njej ni frakcijskih bojev, o katerih sta vedela poročati ljudska stranka in „neodvisni tisk“, ki je pred kongresom močno zastril kampanjo proti Gratzu v zvezi s splošno bolnišnico, so pokazale volitve v prezidij: Gratz je bil ponovno potrjen za predsednika dunajskih socialistov, in sicer z ogromno večino nad 87 odstotkov glasov. S tem slej ko prej ostane tudi eden izmed najbolj izglednih kandidatov za naslednika Kreiskega na položaju vseavstrijskega predsednika SPÖ.

fra-ter

„Slovenski vestnik“ v petintridesetem letu izhajanja

Prejšnji teden — 14. junija — je minilo 34 let od izida prve številke „Slovenskega vestnika“ in naš list je stopil v 35. leto neprekinjenega izhajanja. Za to priložnost smo na ponovne želje in predloge številnih bralcev izdali posebne značke „Slovenskega vestnika“, kajti zbiranje značk prihaja vedno bolj v „modo“ tudi pri nas in smo zato prepričani, da bodo značke „Slovenskega vestnika“ razveselile mnoge zbiralce; obenem pa bodo tudi že lepa reklama za naš list.

Na voljo imamo serijo štirih značk v različnih barvah: bro-nasto, rdečo, modro in sivo, na vseh pa je — kakor kaže tudi slika — upodobljena „glava“ našega lista z navedbo Celovca kot kraja izhajanja. Posamezna značka ne glede na barvo stane 10 šilingov, kdor pa bo kupil celotno serijo, bo za zbirko štirih značk plačal samo 30 šilingov. Značke dobite na uredništvu in upravi v Gasometergasse 10 ali v knjigarni „Naša knjiga“, Paulitschgasse 5-7.

Značke „Slovenskega vestnika“ pa si v 35. letu izhajanja lahko tudi „prislužite“: za vsakega novega naročnika, ki ga boste pridobili tekom leta, vam bomo kot nagrado poslali po eno kompletno serijo značk; z značko pa bomo pozdravili tudi novega naročnika, čim bo plačal naročnino za eno leto.

S pridobivanjem novih naročnikov bomo tudi najlepše počastili 35-letnico izhajanja „Slovenskega vestnika“!

V Trubarjevem Tübingenu

bo jutri 7. srečanje slovenskih društev Zahodne Evrope

Univerzitetno mesto Tübingen ob reki Neckar v Zvezni republiki Nemčiji je tesno povezano s slovensko slovnostno zgodovino. V Tübingenu je namreč deloval Primož Trubar — „oče“ slovenskega knjižnega jezika in začetnik slovenske književnosti. V Tübingenu je leta 1550 Trubar izdal prvo slovensko knjigo „Catechismus in der windischen Sprach“ in je potem za časa Trubarjevega življenja izšlo še 28 slovenskih knjig. Trubar je pokopan v Derendingenu, predmestju Tübingena, kjer so pred leti odprli sodobno urejeno poslopje „Trubarhaus-Trubarjev dom“, ki stoji ob ulici, ki prav tako nosi Trubarjevo ime.

V tem mestecu, ki ga torej upravičeno imenujemo Trubarjev Tübingen, bo jutri potekalo 7. srečanje slovenskih društev Zahodne Evrope. Slovenski rojaki, ki so v zahodnoevropskih deželah na začasnem delu ali pa živijo tam kot izseljenci, imajo namreč več kot 50 društev, v katerih gojijo slovensko kulturo in domačo družabnost. Največ društev deluje v ZR Nemčiji: samo v deželi Baden-Württemberg imajo osem takih društev, ki so organizatorji letošnjega srečanja; poleg

tega pa je v Nemčiji še 14 drugih slovenskih društev. V Belgiji imajo štiri slovenska društva, pet društev deluje v Franciji, na Nizozemskem je eno tako društvo. Zelo številna so slovenska društva na Švedskem — imajo jih namreč deset, poleg tega še posebno Društvo slovenskih učiteljev in vzgojiteljev, vse skupaj pa povezuje Interesna skupnost slovenskih društev na Švedskem. V Švici delujeta dve društvi, v Avstriji pa so poleg koroškega društva jugoslovanskih delavcev še

slovenska društva v Linzu, Salzburgu, Rankweilu in na Dunaju.

Svoja društva so Slovenci poimenovali po znanih slovenskih kulturnikih ali po domačih krajih. Mnoga društva se imenujejo Triglav, druga spet nosijo ime kulturnih velikanih, kot so France Prešeren, Oton Župančič, Ivan Cankar, Simon Jenko, Kajuh in drugi; slovenski rudarji so svoja društva poimenovali po zaščitnici sv. Barbari; posamezna društva pa nosijo tudi imena, kot so Ljubljana, Slovenija, Planina, Jadran, Planinka, Zvon, Savinja, Lipa, Mura, Drava, Bled, Sava, Celje, Sloga, Maribor, Lastovka, Slovenski zvon itd.

Za letošnje srečanje v Tübingenu so pripravili bogat spored, ki ga bodo izvajala slovenska društva iz zahodnoevropskih dežel, pa tudi ansambli iz matične Slovenije. Dopoldne bo v „Trubarjevem domu“ v Derendingenu akademija, ki se bo pričela s skupnim nastopom folklornih skupin, sledil bo Trubarjev recital z izborom iz Trubarjevih proznih del in izvedbo njegovih uglasbenih pesmi, pod naslovom „Pesem nas druži“ bo srečanje pevskih zborov in nastop pesnikov ter pisateljev, ob skupni pesmi pa bodo položili venec k Trubarjevemu kipu. Popoldne pa bo prireditev v prostorih univerze v Tübingenu, kjer bo najprej prikaz ustvarjalnih dosežkov otrok, nato pod naslovom „Prišel sem domov pod rodni krov“ predstavitev izbranih dosežkov ljubiteljskih skupin in posameznikov iz slovenskih društev Zahodne Evrope ter zvečer nastop pevcev iz domovine. Udeležencem srečanja pa bodo predstavili tudi ročna dela, umetniške fotografije in likovna dela članov slovenskih društev.

Mednarodni poletni festival

od 24. 6. do 28. 8. v Ljubljani

V torek 24. junija ob 19. uri bo v Ljubljani otvoritev letošnjega 28. mednarodnega poletnega festivala, v katerega okviru se bodo potem vse do 28. avgusta vrstile najrazličnejše kulturno-umetniške prireditve ob sodelovanju domačih in tujih ansamblov in solistov. Najprej bo pred vhom na Trgu francoske revolucije promenadni koncert; ob 19.30 uri bo v Križevniški cerkvi nastop basista Ladka Korošca in pianistke Dane Hubad ter otvoritev razstave „200 let slovenske opere“; ob 20. uri bo v predverju Festivala nastop Ribniškega okteta in otvoritev razstave lesenih plastik akad. kiparja Stane Jarja; ob 20.30 uri pa bo v poletnem gledališču Festivala (Križank) svečana otvoritev festivala ter koncert simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije s sodelovanjem pianistke Dubravke Tomšič.

V okviru 28. mednarodnega poletnega festivala bo prirejen 7. jugoslovanski operni bienale, ki bo obsegal predstave opernih ansamblov iz Ljubljane (Gotovac: Ero z onega sveta), Beograda (Puccini: Turandot), Skopja (Rossini: Seviljski brivec), Osijek (Papandopulo: Kentervilski duh), Rijeke (Smareglia: Istrska svatba) in Maribora (Švara: Slovo od mladosti). V tem okviru bodo predvajali tudi operne filme, strokovnjaki pa se bodo zbrali na simpoziju in pri okroglih mizah.

Opereta iz Budimpešte bo gostovala s Kalmanovo opereto „Knežinja čardaša“, medtem ko bo zagrebška komedija predstavila Grgič-Kabilja musical „Jalta, Jalta“. Baletno umetnost bosta na festivalu zastopala ansambla iz Anglije in Finske;

pantomimo Samy Molcho z Dunaja, skupina norih pantomimikov CVOCI iz Prage in Nola Rae iz Londona; folkloro poleg domačih skupin ansambli iz Beograda, Gorice in Režije, Madrida, Indije, Budimpešte in Kolumbije; ter dramo skupine iz Ljubljane in Beograda. Posebno bogat pa bo spored koncertov, ki jih bodo izvajali znani domači in tuji ansambli in solisti.

Vse prireditve bodo v festivalskih prostorih v Križankah: v poletnem gledališču, cerkvi, malem dvorišču, predverju ali viteški dvorani. Vstopnine za posamezne prireditve pa se gajo od 20 dinarjev (za otroške lutkovne predstave) do največ 150 dinarjev (za londonski simfonični orkester).

„Pojo naj ljudje“

Tabor slovenskih pevskih zborov

Z nastopi 95 pevskih zborov s skupno okrog 3000 pevci v 26 različnih krajih Dolenjske ter nastopi zamejskih zborov iz Avstrije, Italije in Madžarske v Šentvidu pri Stični se bo jutri začel letošnji 11. tabor slovenskih zborov. Za to največjo slovensko pevsko prireditev se je letos prijavilo kar 192 pevskih zborov s 5870 pevci, to je še znatno več kot jih je sodelovalo na lanskem jubilejnem 10. taboru.

Sicer pa je Šentvid pri Stični že ves teden v znamenju kulturnih prireditev. Že minulo soboto je nastopila akademska folklorna skupina „France Marolt“ iz Ljubljane, v nedeljo so uprizorili Žižkovo „Miklovo Zalo“, v sredo je bil literarni večer, danes pa bo gostovala gledališka skupina z Muljave.

Osrednja prireditev bo v nedeljo, ko bo pri množičnem nastopu pod geslom „Pojo naj ljudje“ sodelovalo okrog 5800 pevcev in pevk ter 5 železarskih godb na pihala. Letošnji tabor slovenskih pevskih zborov bo posvečen spominu predsednika Tita.

Sprejem za maturante

slovenske gimnazije v Celovcu

Tudi na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu je bila prejšnji teden matura, in sicer že osemnajsta po vrsti, odkar je ta šola „dozorela“ v popolno ustanovo. Izpiti, ki jim je predsedoval strokovni nadzornik dvorni svetnik dr. Valentin Inzko, je opravljalo skupno 46 dijakov in dijakov, od tega 23 iz 8. A razreda (kjer je bil razrednik dr. Ciril Kump) in 22 iz 8. B razreda (razredničarka dr. Dana Zwitter-Tehtovnik); v 8. A razredu pa je nastopila tudi ena dijakinja iz lanskega letnika.

V 8. A razredu so štiri dijakinje opravile zrelostni izpit z adliko: Beata David iz Gospe Svete, Nada Incko iz Celovca, Marija Trampusch iz Doba pri Pliberku in Gertruda Valentinič z Raven pri Rožku. Z dobrim uspehom pa so v tem razredu zaključile srednjo šolo: Jožefina Cerlov iz Sel, Doroteja Grehl iz Šentjakoba v Rožu, Kristina Krušič iz Velinje vasi, Ana Reichmann z Moščenice pri Bilčovsu in Brigita Zdouc iz Rinkol.

V 8. B razredu so bili prav tako štirje odličnjaki: Tatjana Feinig iz Sveč, Samo Kupper iz Celovca, Marko Lesiak iz Bistrice pri Šmihelu in Nikolaj Ottowitz iz Rut pri Podgorjah; medtem ko so z dobrim uspehom maturirali: Marija Doujak s Plaznice, Marko Einspieler iz Podravelj, Rupert Jesenko iz Spodnje vesce pri Bilčovsu, Cilka Mischkulnig iz Brance vasi, Mirjam Šlemic iz Kaple ob Dravi in Ilka Vavli iz Železne Kaple.

V petek 13. junija sta osrednji slovenski organizaciji povabili letošnje maturante na sprejem, ki sta ga pripravili v celovškem hotelu „Europapark“. Vabilu so se odzvali vsi maturanti, navzoči pa so bili tudi predsednik maturitetne komisije dvorni svetnik dr. Valentin Inzko, ravnatelj dr. Reginald Vospernik in razredničarja obeh maturitetnih razredov profesorja dr. Dana Zwitter-Tehtovnik in dr. Ciril Kump.

Za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem je maturante in ostale goste pozdravil predsednik dr. Franci Zwitter. Maturantom je čestital k uspešno zaključeni srednji šoli ter jim želel obilo uspeha tudi pri nadaljnjem študiju in poklicnem usposabljanju. Pri tem je izrekel prošnjo, naj se pri študiju ne bi odločali samo po osebnem nagibu, marveč tudi po potrebah naroda; po končanem študiju pa naj bi se vrnili med svoje ljudstvo in prevzeli odgovarjajoča mesta v našem narodnem življenju in delu. V imenu Narodnega sveta koroških Slovencev pa je spregovoril predsednik dr. Malevž Grlic, ki je prav tako čestital k uspešno opravljeni maturi, vendar ob tej priložnosti tudi kritično ugotovil, da se slovenski študentje in poznejši izobraženci žal še vse premalo vključujejo v naše narodno dogajanje.

Obe organizaciji sta maturantom izročili primerna spominska darila (ZSO v obliki lepih slovenskih knjig), sicer pa je sprejem ob pogostilni potoval v vzdušju sproščenega razgovora.

Vsem, ki so uspešno končali srednjo šolo, tudi mi iskreno čestitamo, čestitke pa povezujemo z najboljšimi željami za nadaljnji študij oziroma poklicno življenje!

Teden srečanja v Celovcu

Mesto Celovec in koroški studio avstrijskega radia tudi letos priredita „Teden srečanja“ (Woche der Begegnung) in sicer že 11. po vrsti. Prireditve se bodo odvijale v času od 20. junija do 1. julija v Celovcu.

Tako kot doslej se bodo pisatelji potegovali za literarno nagrado Ingeborg Bachmann, ki jo podeljujejo v okviru „Tedna srečanja“. Sodelovali bodo pisatelji iz Avstrije, Zahodne in Vzhodne Nemčije ter Švice, torej vsi iz nemškega kulturnega prostora. Kot znano gre za nagrado 100.000.— šilingov ter pospeševalne nagrade mesta Celovec in drugih ustanov in podjetij. Poleg tega bodo letos sodelovali tudi likovni umetniki, ki bodo ekstempore risali motive na temo „Srečanje“. Na svoj račun bodo prišli tudi otroci z risanjem na te-

mo „Moj svet“. V okviru „Tedna srečanja“ bo še vrsta drugih prireditev, kot so filmske in glasbene predstave, tekmovanje v pranju zlata, ljudski pohodi in drugo. Prireditve bodo večinoma prenašali v televiziji in radiu, obiskovalcem pa je vstop na prireditve brezplačen.

Ob vsem tem se vendar vsiljuje vprašanje, ali „Teden srečanja“ upravičeno nosi ta naslov? Saj v bistvu gre le za „srečanje“ pripadnikov nemškega kulturnega prostora med seboj, kar za prireditelje ni najboljša spričevalo. Tu na stičišču treh narodov bi srečanju lahko dali širši in pravi pomen, da o navzočnosti dveh narodov v deželi sploh ne govorimo. Očitno tudi v tem primeru gre težnja v tej smeri, da se prikrje pravo lice Koroške kot domovina dveh narodov in dveh kultur.

IVAN DOLENC

Slovenska kulturna publicistika v Kanadi

Nekaj svojih spoznanj in ugotovitev o uspehih ali neuspehih slovenske kulturne publicistike v Kanadi pa bom ilustriral s poročilom o štiriletnem izhajanju slovenskega kanadskega mesečnika „Dnevnik-Diary“, ki je imel tudi naslov „Slovenski dnevnik-Slovene Diary“.

V primerjavi z ameriško se zdi slovenska kulturna publicistika v Kanadi zelo skromna. Vzroki za to segajo v politične in družbene razmere priseljencev iz časa pred drugo svetovno vojno in so delno tudi razumljivi zaradi samih velikih razlik v številkah Slovencev tu in tam. Glavni uradi slovenskih podpornih in bratskih organizacij so bili v Ameriki — v Čikagu, Jollietu, Clevelandu in New Yorku. Te točke so obenem in vsaj približno služile tudi za politične centre naših ljudi. Sledili so kulturni domovi, časniki in revije, založniške hiše, in sploh kulturne organizacije vsake vrste, ki so se širile po vsej Ameriki. Rastle pa so s hitrostjo utrjevanja naših priseljencev in širjenja njihovih potreb iz začetne začasnosti v ameriško-slovensko bivanjsko stalnost. V tej primerjavi so se spet izkazale slovenske nasebine v Clevelandu, Čikagu, New Yorku. V Kanadi iz istega časa ni nobenega

tiskanega dokumenta o morebitni želji kanadskih Slovencev po samostojnem kulturnem izražanju, vemo pa iz zadnjega časa, da so naši kanadski priseljenci takrat vsaj enkrat načrtovali svoj list.⁴ Tudi ne poznamo nobenega posameznega imena, ki bi ga bilo mogoče primerjati s kulturnimi znanci iz Združenih držav. Naši ljudje, ki so prišli sem s trehuhom za kruhom, so bili skoraj brez izjeme samo tovarniški delavci in težavki na farmah in niso dvignili iz svoje srede enega samega kulturnega samouka ali piščočega samorastnika po številnih zgledih iz Amerike. Edina izjema, pa čeprav samo delna, se zdi v tem oziru slovenska nasebina na ontarijskem severu, v Kirkland Lakeu, kjer se je okrog Vzajemne podporne zveze „Bled“ po letu 1933 oglasila zavidanja vredna gledališka in pevška kulturna dejavnost in kjer je izšlo v petdesetih letih, torej že po zadnji vojni, nekaj števil njihovega „Glasila“.

V Kanado pa so prihajali ameriški slovenski listi, časopisi in koledarji, med časniki predvsem „Glas naroda“, „Ameriška domovina“ in „Prosveta“. Slovenci s te strani meje so tudi večkrat omenjeni v slovenskem ameriškem tisku iz tega časa, v večji meri

v družinskih in verskih koledarjih, in seveda še v proznem leposlovju, saj je bila migracija naših ljudi v tistih časih med severom in jugom odprta in stalno živa. Kanada je potem zastopana v dnevnem in tedenskem ameriškem tisku tudi v rubrikah z dopisi bralcev ali naročnikov.

Prvi slovenski časnik v Kanadi je izšel v ontarijskem Torontu šele 15. julija 1942 in je izhajal do 9. junija 1948. Imenoval se je „Edinost“ in se je predstavil najprej kot štirinajstdnevnik in pozneje kot tednik. Začel je izhajati v prvi vrsti zaradi želje, da bi kot slovenska publikacija pomagal vojnemu naporu za zmago nad nemškim in italijanskim okupatorjem Slovenije oziroma Jugoslavije. Na svojih straneh pa je objavil tudi prvo slovensko kulturno publicistiko izpod peresa kanadskih Slovencev. V njegovih stolpcih niso zbrani samo človeško in narodno dragoceni srčni izlivi naših kanadskih ljudi, ki se prepletajo z dolgim nizom njihovih izseljenjskih tegob, tu so tudi prvi slovstveni profili posameznih Slovencev iz najrazličnejših kanadskih nasebin od atlantskega do pacifiškega oceana, od ameriške meje tja do Yukona, pa najsi so oblikovno še tako skromni in napisani z okorno roko naših preprostih ljudi. Prvi stavki z naslovne strani prve številke so se glasili:

„Od naše priselitve v novo domovino Kanado prvokrat govorimo našo slovensko

besedo v prvem slovenskem listu „Edinost“.“⁶

Na istem mestu je objavljen kratek oris takratnega položaja kanadskih Slovencev: „Preteklo je od 10 do 20 let, odkar smo se preselili v našo novo domovino Kanado. Do 4000 Slovencev in Slovenk je našlo zavetje v (tej) razprostrti deželi. Zaposleni so največ v rudnikih, tovarnah, lesni industriji in dober del v zadnjih nekoliko letih na farmah od Atlantika do Pacifika...“⁷

V tem listu iz vojnih let so tudi prvi kulturno zgodovinski orisi slovenskih skupnosti iz vseh kanadskih provinc, kjer so takrat živeli naši rojaki, prve kulturne kritike, prvi življenjepisi in intervjuji ali „obiski“ v obliki reportaž. Kot zanimivost naj omenim, da je tu med drugim objavljena tudi spretno napisana zgodba o prvem slovenskem kanadskem vojaku, o prvi Slovenki, ki je v svoji novi domovini dokončala poklicno šolo in postala bolniška sestra, in podobno.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

4 George Mihelich: Zakaj se naročam na slovenski „Dnevnik“. „Dnevnik-Diary“, leto II., števil. 11, str. 11-12, 29.

5 Člani te slovenske nasebine so predmet moje dokumentarne knjige „Slovene Canadian Miners of Northern Ontario“, ki bo izšla pri Museum of Man v Ottawi.

6 „Edinost“, 15. julija 1942. Published by The „Edinost“ Publishing Co., Toronto, Ontario, str. 1.

7 „Edinost“, str. 1.

Spet kulturna prireditev v Šentprimozu

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni je preteklo soboto spet vabilo na prireditev v novi Kulturni dom. Tokrat na kulturni večer, namenjen turistom, ki se v škocijanski občini nahajajo na letnih dopustih. Tako SPD „Danica“ na svoj način gostom predstavlja slovensko pesem in besedo s tem pa tudi, da v teh krajih živijo Slovenci s svojo kulturo in zgodovino.

Tako je sobotno prireditev obiskalo kar lepo število turistov, seveda tudi domačinov ni manjkalo. Tokrat so Šentvidčani imeli v gosteh moški pevski zbor „Skladatelj Ipavcev“ iz Šentjurja pri Celju in ansambel „Mladi mi“, dija-

ke 7. a razreda slovenske gimnazije v Celovcu. Šentjurčane so povabili zaradi tega, ker so „Danici“ izdatno pomagali pri gradnji Kulturnega doma, hkrati pa so s svojim gostovanjem vrnil obisk domačemu mešanemu pevskemu zboru in triu Korotan, ki sta lani gostovala v Šentjurju.

Goste in poslušalce je najprej pozdravil društveni mešani pevski zbor z nemško in slovensko pesmijo, med drugim s pesmijo „Naša zmaga“ in narodno „Večer na morju“. Besede pozdrava je spregovoril predsednik SPD „Danica“ Stanek Wakounig, ki je tudi povezoval spored prireditve v obeh deželnih jezikih. Šestintridesetčlanski moški zbor iz Šentjurja je navdušil že s svojo prvo pesmijo, saj je ubrano izvajal skladbe Gallusa, Vrabca, Adamiča, Kernjaka, Tomca, Marolta, Srebotnjaka, Gobca in seveda tudi Ipavcev. Zbor vodi učitelj Lojze Šerc, ki ima ta zbor kljub temu,

da ga je prevzel šele septembra lani, na izredno visoki pevski ravni. To pa je zboru, ki nosi ime po znanih slovenskih skladateljih Ipavcih, ki so bil doma v Šentjurju pri Celju, v velik ponos. Zelo lepa je bila tudi slika, ko so se na odru zvrstili člani ansambla „Mladi mi“. Pod vodstvom Stanka Polzerja so ob spremljavi instrumentov zapeli sedem pesmi pri čemer se je posebno izkazala citrašica Marjana Polzer. Svoj spored so mladi zaključili s pesmijo „Mladi, mladi mi“, napisano za mladi gimnazijski ansambel.

Občinstvo je nad izvedenim sporedom bilo izredno navdušeno in je posamezne pevske točke zbora kot ansambla nagradilo z burnim aplavzom. Po izmenjavi daril se je spored zaključil v zadovoljstvo občinstva in nastopajočih. Slednji so se potem še našli v prijetni družabnosti dokler ni prišel čas, ko so gostje iz Šentjurja morali na pot proti domu. Pevke in pevci SPD „Danica“ pa se že zdaj veselijo na svoje skorajšnje gostovanje v Šentjurju pri Celju, kjer bodo poglabili prijateljske vezi s pevci v matični Sloveniji.

Ples, ki je bil vse prejkot zabaven

Klub slovenskih občinskih odbornikov je preteklo soboto vabil na ples in sicer v „Bayers Bierhalle“ na celovškem razstavišču, torej v dvorano, ki sprejme preko dva tisoč oseb. Vendar se je vabilu odzvalo le okoli 180 ljudi, kar je za prireditelja brez dvoma več kot porazno. Tu seveda ne mislimo iskati vzroka, zakaj ni bilo obiska, vendar se nam zdi že sama misel, ples izvesti v tako veliki dvorani, megalomanska in zato neodgovorna za organizacijo, ki združuje nekaj desetnih občinskih odbornikov. Zato je tudi razumljivo, da so se člani te organizacije razburjali nad fiaskom, ki so ga v soboto doživeli. Nekateri pač očitno ne znajo ali nočejo presoditi, kaj je stvarno izvedljivo in kaj ne. Da je poleg vsega ples bil povezan še z velikimi stroški, je jasno in je torej šlo na desetine tisočakov takorekoč v nič. Ali ne bi bilo bolje, če bi ples izvedli na podeželju, kot je to bilo prvotno načrtovano, saj bi uspeh gotovo bil boljši.

Dr. Janez Hornböck – 70-letnik

Pred 70 leti se je v Šentjanžu v Rožu rodil Janez Hornböck. Kot večina naših intelektualcev je bil tudi on kmečkega stanu. Ker je bil izredno nadarjen, so ga dali študirati in tako je leta 1938 končal študij s teološkim doktoratom. Danes je msgr. dr. Janez Hornböck dekan rožeške dekanije in župnik v Podgorjeh.

Kot večina naših slovenskih du-

hovnikov, je bil za časa Hitlerjeve strahovlade izgnan iz svoje domovine. Po vojni oziroma vojaškem propadu fašistične Nemčije je prevzel važno nalogo — obnovo pomembne ustanove Mohorjeve družbe, ki je bila za časa nacizma uničena. Njegova zasluga je, da je danes Mohorjeva družba z dijaškimi domovi, s tiskarno in prodajalno pomemben narodno političen dejavnik koroških Slovencev. Z izredno podjetnostjo se je lotil dela in žel tudi temu primerne uspehe. Z obnovo Mohorjeve hiše si je že za časa plodnega življenja postavil trajen spomenik. On pa ni samo ustvarjalec materialnih dobrin, temveč velik ljubitelj slovenskega ljudstva na Koroškem, kar dokazuje vse svoje življenje, tako v mladih dijaških letih, kakor pozneje kot ljudski duhovnik — vedno pripravljen služiti svojemu ljudstvu.

Ob njegovem življenjskem jubileju mu iskreno čestitamo in želimo še mnogo uspeha. Predvsem pa mu želimo še mnogo zdravih let pri opravljanju plemenitega poslanstva v našo skupno korist.

OSREDNJA PISARNA V CELOVCU

deluje vsak dan od ponedeljka do petka, od 8. do 17. ure. Posebne uradne ure vsak četrtek od 9. do 12. ure pa so namenjene tistim, ki se želijo o raznih problemih pogovoriti s sekretarjem ZSO, tov. Felksom Wieserjem

OKRAJNA PISARNA PLIBERK

posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bodo:

24. 6. 1980

Daniel Štern

mladinska in druga vprašanja

OBVESTILO

Slovenske prosvetne zveze

Likovna kolonija „VUZENICA 80“ bo letos med 24. in 30. avgustom. Mladi likovniki se bodo tudi letos urili veščin grafike. Seveda bo med bivanjem v Vuzenici ob Dravi tudi dovolj časa za izlete in kopanje. Mladina bo imela priložnost nekaj lepega ustvariti in kot spomin prinesiti s seboj domov. Udeleženci kolonije naj bi bili stari vsaj 10. let. Navzgor ni omejitve, vendar običajno sprejemamo udeležence do 20. leta starosti.

Zadnji rok prijave je 31. julij 1980.

Prijave pošljite na naslov: Slovenska prosvetna zveza, 9020 Celovec, Gasometergasse 10/1, telefon: (0 42 22) 32 5 50

Šentjakob v Rožu - občinska seja

Na zadnji seji šentjakobskega občinskega odbora v petek 13. junija so med drugim razpravljali in sprejeli obračun za leto 1979. Iz poročila je bilo razvidno da je imela občina celo okrog 600.000 šilingov presežka. Obračun je bil sprejet soglasno, županu pa je bila dana razrešnica.

Ker je predsednik nadzornega odbora Mihej Antonič (Gospodarska skupnost) izstopil iz občinskega odbora, je poročilo o proračunu za leto 1979 podal njegov namestnik Rabitsch (SPD). Na Antoničevo mesto kot odbornik je bil izvoljen Jožef Slicker, na mesto predsednika nadzornega odbora pa je bil izvoljen Anton Gabriel.

Kot smo že poročali bodo v Šentjakobu v nedeljo 22. junija za uvod v kulturni teden, ki bo trajal do 28. junija, otvorili kulturni dom. Pri otvoritvi kulturnega tedna oziroma kulturnega doma, ne bodo nastopala domača društva kot bi bilo to pričakovati, temveč samo tuja. Zakaj takšen program, ni težko uganiti. Šele zadnji dan bodo smela nastopiti domača

društva, med njimi tudi mešani pevski zbor „Rož“.

Na dnevnem redu je bila še cela vrsta drugih točk, nakup omnibusa za otroški vrtec, nakup tovornjaka za občino, oddaja šentjakobskega lova lovski družini v Svečah itd.

Koroška deželna vlada je šentjakobski občini podelila pravico do lastnega občinskega grba v podobi ščita, ki ga diči bela školjka in rdeča vrtnica.

OBVEŠČAMO

da bo slovenski oddelek radia Celovec, v četrtek 26. junija 1980 imel oddajo o zgodovini koroškega partizanstva, z naslovom „Moj rod je kot gamsi na plazu“

Evropska skupnost in avstrijsko mlečno gospodarstvo

Avstrija je alpska dežela. S tem hočemo povedati, da se bavi z živinorejo oziroma s proizvodnjo mleka in mlečnih izdelkov.

Zanimivo je vedeti, da Avstrija uvaža vedno več sira, kar seveda škoduje domači proizvodnji. Tako so se importi sira v lanskem letu zvišali za 12,2 odstotka (iz dežel Evropske skupnosti celo za 16,3%), eksporti pa komaj za 1,4 odstotka. Skupno so v letu 1979 v Avstrijo uvozili 8.618 ton (5.423 ton samo iz Evropske skupnosti) sira. V prvih dveh mesecih letošnjega leta pa je to število bilo še bolj porazno — eksport se je povečal za 2,1 odstotka, import pa kar za 23,5 odstotka.

Glede masla avstrijske proizvodnje pa je tako, da ga sploh dismo izvažali. Trenutna zaloga masla znaša 1000 ton.

Izvoz avstrijskega mleka v prahu je do konca meseca marca znašal 3.913 ton. To pomeni, da se je količina mleka v prahu v prvem kvartalu letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta zmanjšala za 15,4 odstotka.

Glede izvoza posnetega mleka v prahu pa je situacija sledeča: 2.848 ton v prvem kvartalu letošnjega leta, to je za 18 % manjši izvoz kot v istem času lanskega leta.

Ta skrajno neugodni trend sili v to, da bo treba v okviru proizvodnje mlečnih izdelkov podvzeti po-

trebne korake. V proizvodnji mleka in mlečnih izdelkov je danes zaposlenih v Avstriji nad 160.000 ljudi. Vrednost proizvodnje avstrijskega mlečnega gospodarstva pa znaša blizu 13 milijard šilingov in to pri 1 milijonu krav, ki živijo v naših hlevih in na planinah.

Umrl je Čavko Peter

Preteklo sredo 11. junija smo se na borovelskem pokopališču poslovili od zvestega tovariša in soborca, člana Glavnega odbora Zveze koroških partizanov, Čavko Petra, ki je za posledicami srčne bolezni umrl star komaj 54 let.

Tovariš Čavko se je rodil 9. 8. 1926 v Kožentavri pri Borovljah. Že kot mladinec je aktivno sodeloval s protifašističnimi uporniki, v maju 1944 pa je aktivno stopil v partizanske vrste in bil do konca vojne borec Zahodno-koroškega odreda.

Po vojni je bil odlikovan z Redom zaslug za narod s srebrno zvezdo III. reda, prejel pa je tudi Spominsko značko koroškega partizana. Vseskozi je bil tovariš Čavko aktiven sodelavec naše borčevske organizacije.

Od tovariša Petra so se poslovili številni bivši partizani, člani Glavnega odbora ZKP pa so na grob položili venec.

Tovariša Petra bomo ohranili v častnem spominu, njegovim domačim pa izrekamo naše iskreno sožalje.

ČESTITAMO

Pred dnevi sta končala svoj študij na dunajski univerzi absolventa slovenske gimnazije v Celovcu Dorica Kupper iz Borovelj in Rudi Štukelj z Vasje vasi ter dosegla naslov magister.

K uspehu obema iskreno čestitamo!

Slovenska prosvetna društva — „Zila“, „Dobrač“ in „Jepa-Baško jezero“ vabijo na

DRUŽABNO SREČANJE NA BLEŠČEČI (v „Koči nad Arihovo pečjo“)

v soboto 28. junija 1980
Skupni odhod ob 16.30 uri s Kopanja (gostilna Slicker)

Prisrčno vabljeni!

Pestra dejavnost pod Obirjem

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem je na pobudo Obirskega ženskega okteta imelo v soboto 31. maja 1980 v gosteh Oktet bratov Pirnat iz Jarš pri Domžalah. Izvrsten užitek, edinstven pojav v Sloveniji in daleč naokrog, da doseže 8 bratov-pevcev takšno komorno glasbeno zlitost! Repertoar je bil razpet od Tomčevega „Oče naša“, Schubertovega „Am Abendrot“ preko Kernjakove „Tatjane“, Maroltovega „Pisemca“ tja do narodne „Urška“ in dalmatinske „Ma-

karsko more“. Kvalitetno podajanje preprostih, pa tudi zahtevnejših skladb takoj dvigne pozornega poslušalca v sfero prefinjene vokalne glasbene kulture.

Drage goste, brate-pevce je uvodoma pozdravil podpredsednik dipl. inž. Štefan Oraže, ob koncu pa se jim je zahvalil Valentin Polanšek, predsednik Slovenske prosvetne zveze v Celovcu.

Konec maja letos so se nekdanji odredni, bataljonski in četni ko-

mandanti ter komisariji, kurirji in borci pripeljali iz Ljubljane z dvema avtobusoma na izlet pod Obir, v kraj, kjer so se v vojnih letih kot mladi ljudje borili proti nacistom za slovenski narodni obstoj, lepšo bodočnost in pravičnejši svet — na Obirsko. Domačini so se jih razveselili, posebno še danes živeči soborci. Izletniki so pripeljali s seboj pristno kapljico in kup prijateljskega razpoloženja. Ob ražnjičih in domači harmoniki so se vsi izvrstno počutili. Obujali so spomine na borbe na Počulah, na Vrhu Šajde, v Kortah ter pri nekdanji Südmarkšoli. Podpredsednik SPD „Obir“ dipl. inž. Štefan Oraže je navzočim izrekel tovariške besede. Obirski društveniki so izletnikom nudili kratak program v pesmi in besedi. Zapela sta moški in mešani zbor SPD „Obir“, iz svojih pesniških zbirk pa je bral Valentin Polanšek.

Prav iskren aplavz pa je žel legendarni Matjaž, tovariš inž. Pavle Žavcer, ki je v vzpodbujajočem nagovoru bodril aktivno domačo mladino. Še se bomo dobili pod sončnim Obirjem! — so si klicali izletniki in domačini v slovo.

Literarni večer v Železni Kapli

V Železni Kapli in okolici imamo kar precej besednih ustvarjalcev. Najbolj znani so Florijan Lipuš, Valentin Polanšek in Jože Blajs. Poleg njih pa se s pisanjem ukvarjajo še nekateri, ki sicer svojih del ne objavljajo veliko.

Zato je naše Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ tokrat že drugič priredilo literarni večer na katerem smo prisluhnili besedi naših ustvarjalcev. Povod za literarni večer pa je bila predstavitev društvene knjižnice, ki jo je naše društvo po 35 letih s pomočjo študijske knjižnice Slovenske prosvetne zveze spet uredilo in sicer v prostorih stare hranilnice v Železni Kapli. Razumljivo je, da je na sobotnem literarnem večeru sodelovala tudi Mag. Marija Malle, ki je spregovorila o pomenu knjižničarske dejavnosti in o potrebi branja slovenske knjige. Z velikim zanimanjem smo potem prisluhnili branju Jožeta Blajsa, Karoline Haderlap, Tončija Hader-

lapa in Valentina Polanška. Pesmi pokojnega Francija Sadolška pd. Mikija pa je bral Franci Sadolšek, tajnik Slovenske prosvetne zveze, ki je vodil tudi potek prireditve. Splošno moramo zabeležiti, da smo nad prozo in pesmimi posameznih avtorjev bili prijetno presenečeni, saj je kvaliteta razmeroma zelo visoka, čeprav pri večini gre za pesnike in pisatelje samouke, ki čutijo potrebo po umetniški izpovedi. Verjetno je takih avtorjev še več med nami, a nimajo možnosti, da bi se v taki obliki predstavili javnosti. Morda bi bilo prav, da bi tem ustvarjalcem dali tudi možnost za objavo v kaki naši reviji ali listu. Seveda bi ta ali drugi avtor potrebo-

val mentorski nasvet, kar pravzaprav ne bi smela biti ovira.

Literarni večer pri Kollerju v Železni Kapli so popestrili tudi pevci SPD „Zarja“ z mešanim zborom, ki ga vodi Joško Wrulich in z moškim zborom SPD „Obir“ pod vodstvom Valentina Polanška.

Tako smo v Železni Kapli spet doživeli lepo kulturno prireditev, poleg tega pa bomo odslej imeli priložnost obiskovati društveno knjižnico, ki ima na razpolago mnogo knjig od leposlovnih do poljudnih, znanstvenih kakor tudi knjige za mladino.

Štalenska gora

CENTER KOROŠKIH ARHEOLOGOV

Na Štalenski gori, ki slovi po keltsko-rimskih izkopaninah in ki predstavlja eno najpomembnejših atrakcij, ne samo Koroške, temveč tudi Avstrijo, so prejšnji teden spet slavili uspeh v obliki otvoritve poslopja, ki predstavlja center oziroma dom koroških arheologov.

To poslopje, ki so ga prejšnji teden slovesno otvorili, bo služil arheologom, ki so zaposleni v raziskovanju območja Štalenske gore kot dom. Poleg tega bodo v tem poslopiju razstavljene izkopanine in tudi potrebna orodja in naprave, ki služijo arheološkim raziskovanjem, bodo v tem poslopiju našli svoj prostor. Novi dom arheologov na Štalenski gori je otvoril koroški deželni glavar Leopold Wagner.

To poslopje, ki ima 420 kv. metrov osnovne površine in 740 kv. metrov izkoriščene površine za urade, stanovanja za znanstvenike in študente, za skladišča ter službeno stanovanje za stalnega nameščenca, ki nadzoruje razsežno arheološko območje, se je gradilo 2 leti in je stalo 4,3 milijone šilingov.

Deželni glavar je v svojem govoru med drugim izjavil, da bi bila med Štalensko goro in gradom Ostrovcem potrebna cesta, ki bi povezovala obe zgodovinski tako pomembni območji, prav tako se je zavzel za pospešeno raziskovanje izkopanin pri Sveti Hemi, ki naj bi osvetlilo prazgodovino Koroške. Otvoritev slovesnost novega doma arheologov je popestril pevski krožek Seltenheim.

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Senjaku v R. vabi na

„IGRO OD ZGUBLENEGA SINA“ v soboto 21. junija 1980 ob 20. uri v farni dvorani v Senjaku v R. Nastopa igralska skupina SPD „Dra-bosnjak“ s Kostanji

Vesti z Bleščeče

Delovne akcije, ki jih vsako leto prireja Slovensko planinsko društvo Celovec na Bleščeči planini, kjer ima le-to svojo planinsko postojanko „Kočo nad Arihovo pečjo“, so vedno dobro obiskane. Tako je bila tudi zadnja pred dvema tednoma. Tokrat je bil organizator delovne akcije mladinski odsek Slovenskega planinskega društva, ki je na dveh mestih popravil pot, ki vodi na Bleščečo planino. Tik pod planino se je namreč skozi dolgotrajno deževje del poti skoro za meter pogreznil, tako da je bila pot neprevozna. Naša mladina je pograbil krampe in lopate ter jo spet uredila. Isto je storila tudi na zahodnem bregu skalnate tesni imenovane Reka, kjer je kameni plaz naredil pot neprevozno. Naj povemo, da je to akcijo na lastno pobudo sklical in izvedel mladi planinec Igor Schellander. Pot je bilo treba popraviti že zaradi tega, ker je na akcijo bil povabljen požrtvovalni planinec Tomej Mikl pd. Kampajn s Svaten s svojim traktorjem. Popravilo poti je bila samo „predpriprava“, kajti glavna akcija je bila v tem, da se spravi les z bližnjega gozda do koče, kar jim je tudi lepo uspelo. Starejši planinci so se pogostokrat pritoževali, da nimajo mladine. Ta vrzel

Pred nedavnim smo na koči nad Arihovo pečjo na Bleščeči planini imeli slavo, na katerem smo počastili našega predsednika Luba Urbajsa, ki že nad petindvajset let predseduje Slovenskemu planinskemu društvu. To je bil povod, da se je v „Koči nad Arihovo pečjo“ zbralo mnogo planincev s Koroške in Slovenije. Prišli so, da našemu predsedniku čestitajo k njegovemu dolgoletnemu predsedni-kovanju SPD. Predsednik Nadzorne-ga odbora tovariš Danilo Kupper je v svojih izjavah opisal zasluge to-variša Urbajsa, ki ima med drugimi glavne zasluge, da je na Bleščeči pri-šlo do postavitve koč Slovenskega planinskega društva, ki že deset let nudi prijetno zavetje planincem iz Koroške, Italije, Slovenije in drugih dežel. Kupper, ki je svoj govor na-pisal v verzih, je tudi opisal pred-sednika Lubota kot odličnega organi-zatorja in tovariša, ki je vedno pri-pravljen pomagati komurkoli.

Danilo Kupperju se je pridružila še vrsta govornikov, med njimi tudi zastopnik Planinske zveze Slovenije tovariš Franjo Klotjčnik, ki so Lubo-tu izrazili svoje čestitke in željo, da bi še dolgo ostal predsednik Sloven-skega planinskega društva ter naprej doprinesel k razvoju slovenskega pla-ninstva na Koroškem. Ker se starosta slovenskih planincev na Koroškem in

Učenke strokovne kmetijsko gospodinjke šole — zavoda šolskih sester v Sentrupertu vas prisrčno vabijo na

zaključno prireditev in na ogled šolskih izdelkov

Ogled razstave: v soboto 21. 6. 1980 ob 14. ure naprej
v nedeljo 22. 6. 1980 do 18. ure

Kulturna prireditev: v soboto 21. 6. 1980 ob 15. uri
v nedeljo 22. 6. 1980 ob 13.30 in 16. uri

Spored prireditev:

1. Dekleta pozdravljajo
2. Cardaž
3. Govor
4. Dekleta pojejo
5. ROKSANA — igra v žilirih dejanjih z menuetom in baletom

je sedaj odpravljena — po zadnjem obnem zboru pred dvema letoma ustanovljena mladinska sekcija, ki jo sestavljajo v glavnem dijaki slovenske gimnazije v Celovcu, se je le-ta resno poprijela dela in je pomemben dejav-nik slovenske planinske organizacije na Koroškem. Skrajni čas je bil, da mladina razbremeni „stare“ planince, ki so do pred nedavnim nosili skoro vse breme.

Slovenska planinska organizacija na Koroškem s tako mladino lahko mirno zre v bodočnost. Prepričani smo, da bodo prav tako kot „stari“ ustvarjali dobrine, ki bodo dajale poleta poznejšim rodovom.

gospodar koč Jozef Miklavčič zaradi boleznih slavlja ni mogel udeležiti, je svoje čestitke sporočil pismeno, kjer med drugim pravi: „Dragi Lubo, bo-di Tebi za ves obsežni doprinos iz-rečena iz naših odkritih src najlepša hvala. V spomin Ti poklanjamo sli-ko z motivom Koče nad Arihovo pečjo.“

Naš predsednik Lubo, ki je nad počastitvijo bil vidno presenečen, se je za pozornost zahvalil in obljubil, da bo tudi v bodoče po svojih močeh skušal prispevati k razvoju slovenske-ga planinstva na Koroškem.

Kot se spodobi, smo slavje na naši koči zaključili z prijetno družabnost-jo.

Obisk vzgojiteljev ljubljanske regije

Pod vodstvom predsednika skupnosti dijaških domov Slovenije se je minuli četrtek mudila na Koroškem skupina 66 vzgojiteljev dijaških domov ljubljanske regije. S svojim obiskom so pokazali živ interes za problematiko šolanja in vzgoje slovenske mladine na Koroškem.

Dopoldne so si najprej ogledali panoramo Koroške z razglednega stolpa nad Vrbskim jezerom, nato pa jih je v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva pozdravil predsednik dipl. inž. Franci Einspieler ter jim orisal narodnostno politično situacijo ter delovanje Slovenskega šolskega društva. Gostje so bili v dijaškem domu tudi na kosilu.

Popoldne so bili prijazno sprejeti na Zvezni gimnaziji za Sloven-ce. Ravnatelj dr. Reginald Vospornig jim je razložil vzgojnoizobraže-valni program gimnazije, razkazal pa jo je prof. Jože Wakounig.

Seveda so si vzgojitelji ogledali tudi cerkev na Gosposveti in vojvodski prestol. Večer so prijetno zaključili pri Miklavžu v Bilčovsu.

Ob tem se je pokazal velik interes za našo narodnostno in vzgoj-no problematiko, obenem pa so nam gostje obljubili vso moralno podporo, predvsem v povezovanju naših gojencev s sovrstniki ma-tičnega naroda.

Valentin Polanšek

36

BRATOVSKA JESEN

I. del

V blaženem hipu takega popoldneva trpeči človek za trenu-tek pozablja, da je vojna. Čez hip pa je spet kruta resnica: Ne smeš stopiti dol na pot in iti po njej naprej kamorkoli, ne smeš do ljudi kar tako, kot je kdaj hodil od človeka do človeka. Zakaj? Ker je vojna! Ker si partizan! ... Ker so ljudje kot obsedeni, nekateri kot nori. Ker so ljudje razdeljeni v dva tabora: tukaj naši — tam vaši! Najbolj niz-kotna sila v človekovi naravi sovraštva ima neomejeno ve-ljavo. Sovraštvo opredeljuje ljudi v sovražnike, v nasprot-nike! Kdor ni z Nemci, je proti njim. Kdor ni s partizani, je proti njim. V vojnem peklu ni tretje možnosti: ne moreš biti nevtralen ...

Žvižganje se je ponavljalo.

Skozi zelenje je odkril Domen s Črnjanovim daljno-gledom onstran žage in potoške struge Pavla, ki se je bli-žal njuni zasedi. Potem je odkril še nekoga, ki se je pri-bliževal Pavlu.

Malo je zašumotelo in že sta partizana zakrevsala čez pot in se skobacala za skalo, kjer je tičal Domen s tova-rišem.

„Gašperjevi so izročili to zate!“

Kurir je pomolil listek Domnu. Ta ga je prebral in se kar oddahnil.

„Dobro, pa jo odkurimo mimo Osenčarja proti Krišto-fu. Tam se razidemo,“ je zapovedal Domen in že so se

spuščali previdno in posamič spodaj pod žago čez Ojstrov-ščico. Čim bolj se je dan nagibal h kraju, tem lepše so prepevale ptice. Vse sproščene in zanesenjaško vzrado-ščene so opravljale svoje najljubše početje.

Strnov fant je sedel pri oknu sorodnice, pri kateri se je za časa počitnic zadrževal in je listal po svojem pred dnevi začetem dnevniku. Od sošolcev je slišal nekaj o dnevniku. Nekega dijaka so večji tovariši začeli navijati, kajti našil so njegov dnevnik, v katerem so bile zapisane kaj intimne reči. Po študijski uri, pri kateri sta pogosto imela glavni kolovodji vodilno besedo, v kolikor ni bilo vzgojitelja — paznika preblizu, se je potuhnilo v kotu sobe nekaj radovednih in kolovodja Robert jim je prebral hihit-taje nekaj cvetk iz Dolginovega — tako so klicali s priv-zdevkom vzhodnotiroškega neboljenca — dnevnika in poslušalci so sledili s karseda zainteresiranim izrazom. Robert je bral neko mešanico z verskimi reki, iz kakih knjig prepisanimi rimami, z beleškami pubertetne mla-dostniške duše in s pasażami iz zaljubljenih pisem, vse pa se je končalo z nekim zmagovitim zaključkom v prvi osebi, tako, da je dnevnik napravil vtis o velikih Dolgino-vih izkušnjah z ljubeznijo in dekletom. To je bil za tako zasanjanega Strnovega povod, da je začel skrivaje pisati svoj dnevnik. Zaradi beraškega časa ni mogel dobiti dru-gega kot ličen koledarček, tiskan na skromen način, česar je še zmogla neka založba v vojnem letu 1944.

Fant je prišel do zabeležke za nedeljo 2. aprila 1944: Teden na smučarskem tečaju je minul kar prehitro. Vsak dan smo bili na deskah. Ne samo jaz, tudi večina drugih ima izposojene smuči, pa še čevlje. Moji me žulijo. Deske so predolge zame. Nisem mogel izbrati drugih, ker so se drugi vrivali naprej. Jaz pa sem dobil, kar je preostalo. Vse-eno, v visokem snegu mi pridejo dolge smuči zelo prav ...

Včeraj smo bili na sosednem vrhu Kruke — zapomnil sem si ime zaradi tega laže, ker sem mislil na kljuko, ki jo imajo pri nas po domače palice in še druge reči. Smu-čarski učitelj, ki je ravnal z nami čisto po vojaško, saj je nosil na sebi uniformo, kot jo imajo gorski lovci, je kaj kmalu opazil, da nisem na deskah reva. Postavil me je zato, da vozim zadnji, da spravljam tiste, ki pomaljšajo rit-ke v sneg, čim hitreje naprej. Na Kruki smo vstopili v pla-ninsko koč. Trener je zakuril v štedilnik in skuhal čaja za vse. Prijetno smo se imeli. Visoko v kristalnem nebu je pelo „lightning“ letalo. Pa je trener rekel, da so to nova angloameriška izvidniška letala. Govoril je tako, da smo čutili, kako občuduje sovražnikovo letalstvo. Danes v ne-deljo smo imeli tekmo — od vrha nad koč Hochrindl v navadnem smuku je šlo dol do koč. Bil sem predzadnji pri štartu. Zadnji je bil neki drugi sotrener, ki je vozil za mano samo tako, da pride tu dol. Imel sem srečo. Vse ovinke sem obral. Čeprav malo zmehčan sneg in kar grdo zorana proga, sem bil takoj na cilju. Ničesar si nisem mislil. Pri kosilu sem izvedel, da sem najboljši obeh skupin. Kmalu bi padel s stola. Pa tudi zato, ker sem se z veliko slastjo nagačil s podolgastimi cmoki, katerih je prekmalu zmanjkalo na krožniku. Nesamo jaz, tudi drugi bi še prenesli dodatno porcijo. Študentu menda ne moreš trebuha napolniti. Pri tako pičlih porcijah in preprosti košti pa še težje.

Fant je večkrat prebral dnevnikove zabeležke o smu-čarski zmagi. Za 1. nagrado je prejel Romulovo knjigo „Durchkommen wir doch“ in plezalne pasove za smuči v lepljivem snegu. Kako se je držal profaks Goflar, ko mi je izročil nagrado. Vedno me je tesal. Zdaj pa ima! Ko se vrnemo v šolo, povabim Marjanca v kino in ji povem o svoji zmagi. Resnica mora na dan! Dosti me zaničujejo po krivem ti pinci rjavega hleva. Ko bi imel svoje smuči,

Njun zakon je v krizi: vsak od njiju pričakuje od življenja kaj drugega. Ona bi se rada v prostem času s čim ukvarjala, še kaj videla, kaj doživela. Njemu je dovolj, če ima mir, če lahko sedi doma in počiva. Ona ne razume njega, on ne nje. Kako bosta našla skupno točko, kako sprostila napetost, ki vlada med njima?

ONA PRIPOVEDUJE

Ne vem, kaj naj storim, počutim se utesnjeno, ujeta. Ko sem pred desetimi leti spoznala svojega moža, je bil vesel, družaben človek. Skupaj sva potovala, si ogledovala nove kraje, izobraževal se je in se seznanjal z novostmi. Marsi-

Zakon v krizi

kaj ga je zanimalo in pritegovalo. Zato sva se lepo ujemala. Pred kakima dvema letoma pa se je začel moč spreminjati. Zanima ga samo še to, da bi mu bilo udobno.

Enoličnega življenja, ki ga živiva ne prenesem več. Začela sem hoditi s prijateljicami v kino, na izlete in trim. Mojega moža pa to silno jezi. Ne razume, zakaj ne morem nenehno tičati doma. Ker živiva v manjšem kraju, so se že začele širiti govorice, da se ne razumeva in da možu uhajam. Moža sicer ljubim, a sebe kljub temu ne morem zatajiti.

ON PRIPOVEDUJE

Ne vem, kaj je šinilo v mojo ženo. Prej je bila tako prijazna in nezapletena in navezana na dom, sedaj pa me samo še krizira in hoče vse mogoče. Meni se ne ljubi. Star sem 43 let, čas je, da se umirim in si odpočijem. Rad gledam televizijo — ampak to menda ni greh? V kraju, kjer živiva, tako ni mogoče početi drugega. Moti me, ker hodi žena s prijateljicami po svoje. Pravzaprav me moti predvsem to, da se po kraju govori, kako sva se odtujila drug drugemu.

PSIHOLOG PRAVI

Človek potrebuje smernice in vzornike, da si laže oblikuje podobo svojega življenja. Ne sme pa se preveč slepo ravnati po tem, kaj „je v navadi“, da ne zaide v skrajnosti. Načelnost namreč kaj zlahka postane past, iz katere je potem težko najti izhod.

Mož, ki meni, da ima pri 43 letih pač pravico do umirjenega življenja in počitka, glasno označja nekakšna življenjska pravila, ki pa v njegovi ženi zbuja zgolj odpor in željo po bolj razgibanem življenju. Njen odpor je upravičen: človek ne sme nikoli odnehati, prizadevati si mora poiskati v vsakem obdobju življenja spodbudo, zanimivost, privlačnost, kaj novega, kar mu bo krepilo voljo in večalo moč.

Čim bolj se človek vdaja lagodnosti in udobju, tem hitreje se stara, tem bolj se odtuja s svetom okoli sebe. Skušnjava je marsikdaj velika: zares je udobneje sedeti pred televizor, kakor iskati aktivnejšo zabavo na kakem drugem področju. Od časa do časa je tudi televizija primerna zabava. Edina in redna oblika sprostitve pa ne sme postati.

Svet okrog nas je poln čudovitih, neznanih stvari, s katerimi lahko obogatimo svoje življenje. Tu so knjige, ki jih še nismo brali, doživljaja, ki so nam še tuja, slike, ki jih še nismo videli, ljudje, ki jih še nismo spoznali in od katerih bi se lahko marsičesa naučili.

V vsakem od nas se skrivajo neodkriti zmožnosti, ki jih lahko spoznamo le, če si prizadevamo. Mož, ki bo le še posedal pred televizorjem, počival in se zaklepal v krog že znanega in preiskusnega, jih ne bo odkril.

Žena, ki hodi s prijateljicami na izlete, na trim, v kino, ne počne nič posebnega, pa vendar je njen način življenja pravilnejši. Različ-

Črni redkvi

Če nimate črne redkvice med ozimnico v domači kleti, jo boste lahko dobili pri zelenjadaricah na trgu. In če doslej še niste vedeli za njeno koristnost, jo boste odslej gotovo imeli na jedilnem listu pogostejše.

Redkvico, kulturno rastlino s prijetnim, vendar ostrim duhom, so cenili že pred davnim časom. Naslikano so našli celo na stenah templjev in grobišč v starem Egiptu. Sužnji, ki so gradili Keopsovo piramido, so jo jedli vsak dan, da so si utrjevali zdravje in krepili moč. Zgodovinarji pravijo, da je prišla k nam iz Azije.

V redkvici je zelo veliko žveplenega olja, veliko vitaminov, rudninskih snovi in fermentov, ima pa (za tiste, ki se nagibajo k debelosti) še to dobro lastnost, da ni preveč hranilna.

Kaj pa o njej menijo zeliščarji? Pravijo, da je črna redkev zelo dobro zdravilo pri boleznih **žolčnih poti**, proti nastajanju **žolčnega peska**, **žolčnih kamnov**, ker močno žene na vodo, zmanjšuje pa tudi krče in **pospešuje prebavo**. Je tudi zdravilo zoper **nespečnost**, **glavobol**, **napenjanje**, **drisko**, odlično krepí v času **utrujenosti**, pomaga proti **slabokrvnosti** in je zlasti zdrava za slabokrvne otroke.

A čeprav črni redkvi pripisujejo veliko zdravilnost, si le velja zapomniti naslednje:

● Nikoli ne jejte osoljene črne redkve.

● Ne jejte črne redkve, če imate vnetje želodca ali črevesja, rano na želodcu ali dvanajsterniku ali če boleate na ledvicah. Črna redkev namreč vsebuje precej gorčičnega olja in žveplene kisline, vse to pa tem bolnikom bolj škoduje kot koristi.

Še bolj kot presna redkev je zdravilen sok iz črne redkve. Recept za pripravo je zelo preprost: redkev naribate, pustite nekaj časa stati, da izpusti sok, potem pa ga iztisnite skozi gazo. Svež sok iz črne redkvice zelo pospeši **izločanje žolča** in zdravi **vnetje žolča**. Če soku dodate neprečiščen sladkor ali med, boste z njim lahko zdravili tudi **bronhialni katar** in **oslovski kašelj**. V ta namen je najbolje, če redkev izdolbite, na dnu pa prebodete. Izdobljeno redkev napolnite s sladkorjem in medom. Počakajte to-

nost pogledov na življenje in svet pa pelje v tem zakonu v krizo.

Mož se bo moral otresli miselnosti, da potrebuje v svojih zrelih letih veliko počitka in miru. Žena si bo morala prizadevati, da bo pritegnila k stvarim, ki jo zanimajo in privlačijo, tudi moža. Če mu bo pokazala in dokazala, kako prijeten je nedeljski izlet v bližnjo okolico, pa to, da je trim bolj zdrav od posedanja v naslanjaču, če ga bo povabila v kino in nato k pogovoru o filmu, ki sta si ga ogledala, bosta zakonca spet našla skupno nit v skupnem življenju. Strpnost, polpriljenje in dobro voljo pa bosta morala seveda pokazati oba.

liko časa, da začne v posodo, kamor postavite redkev, pritekati sok skozi preboden del. Ta sok pijte redno, posebno še takrat, če bi radi ublažili **krče pri kašlju** in pospešili **izločanje sluzi**. Če se vam zdi ta recept preveč zapleten, lahko redkev samo narežete in kuhate v vodi. Ko se voda ohladi, jo osladite z medom ali sladkorjem in pijte po požirkih.

Če se boste zdravili samo z redkvicnim sokom, vedite, da morate zjutraj na tešče spiti prvi dan 100 gramov soka, potem pa vsak dan dozo povečevati, tako da pridete do 400 gramov soka. Po nekaj tednih, ko pridete do 400 gramov soka, dozo spet zmanjšajte, tako da pridete spet na začetnih 100 gramov soka. Ko opazite, da vam je bolje, pa kuro končate.

Pa še to: če imate težave s **prebavo**, nstrgajte črno redkev, zelo malo posolite, po želji dodajte še malo kisa in malo kumine in pijte redno, vsak dan. S tem boste pospešili izločanje želodčnega soka, „zdravilo“ pa bo vplivalo tudi na gibanje črevesja in znebili se boste težav z zaprtjem.

Sok lahko pijete tudi, če ste hripavi, pri vnetju bronhijev in pri kašlju.

Dihanje ni od muh

Stara resnica: brez dihanja ne gre. Kar poskusimo si kdaj zatisniti nos in usta, že po nekaj sekundah nas bo začelo dušiti... Kako pomemben je kisik za ves organizem, dokazuje že dejstvo, da lahko brez jedi in pijače vzdržimo nekaj dni ali celo več, brez dihanja pa največ nekaj minut.

Da tu sploh ni problemov, najmanj pa lepote, ker dihamo tako ali tako ves čas, podzavestno? Že, toda — kako dihamo? Zdravniki bi znali povedati marsikaj o tem, koliko bolezní izvira prav iz površnega ali napačnega dihanja. Naj bo tule kot primer omenjen le pogost poklic — strojepiska. Skoraj ves dan sedi bolj ali manj sključena na pisarniškem stolu, hrbet ima ukrivljen, trebuh preveč stisnjen (dostikrat tudi zaradi pretesnega oblačila), diha bolj ali manj površno s prsi in poleg vsega diha še slab zrak. Skratka — telo je premalo oskrbljeno s kisikom, posledice pa so: utrujenost, prebavne težave, okvare srca, krvnega obtoka ali celo pljučne bolezni. Kaj storiti? Od časa do časa dvigniti se iz sključene drže, zravnati hrbtenico in nekaj časa dihati s trebušno prepono. Nekaj takih dihalnih vaj je treba narediti vsak dopoldan, dovolj je že, če na stečaj odpremo okno in minuto ali dve globoko vdihavamo in izdihavamo ob svežem zraku. Vsekakor pa je najbolj učinkovit desetminuten sprehod s primernimi dihalnimi vajami: na prve tri korake vdih, na druge tri izdih. Utrujenost in onemoglost se presenetljivo hitro izgubita! Pri dihanju gre v bistvu za isto reč kot pri prekravitvi: kdor se dovolj telesno giblje, ta tudi diha pravilno in globoko. Torej si je treba zagotoviti malo več telesne aktivnosti — težave z dihanjem bodo potem hitro prenehale.

Rečeno je že bilo, da večina ljudi diha nepravilno, površno in samo s prsnim košem. Ogromno jih dela tudi drugo napako: diha skozi usta, čeprav ima samo nos vse pogoje za dihanje: za vdihavanje vedno, toda (predvsem pozimi) tudi za izdihavanje. Nos ima namreč vse obrambne „naprave“, ki čistijo zrak prahu, nesnage, tujkov, bacilov in ga ogrevajo. Vdihavati in izdihavati je torej treba skozi nos.

Če se potrudimo in nekaj časa (dokler vsa reč ne „pride v kri“) mislimo na pravilno dihanje, se bomo ne samo bolje počutili, ampak bomo zaradi bolj zdravega dihanja tudi „lepši“: lepši v smislu večje sproščenosti, znižanega krvnega pritiska, boljše prebave, pomirjenega živčnega sistema. Pravilno dihanje krepí ves organizem, preprečuje bolezni ali jih pomaga zdraviti in daje človeku večjo sposobnost za delo. Napačno dihanje pa more tudi škoditi: če na primer zelo dolgo pretirano dihamo samo s prsnim košem, se nam lahko ukrivi hrbtenica.

bi povabil Marjanco kam v bližino mesta. Kakšen red mi bo profaks Goflar dal sedaj iz telovadbe?

Zelo mi je bilo nerodno, ker je bil tako žalosten moj pritlikavi prijatelj Hanzale iz Labotske doline. Seveda je bil v roketu, pri plavanju in v atletiki „as“. Zdaj pa sem mu moral vzeti prvo mesto! In prav v smuku! Ko je toliko govoril, kako se je smučal že kot ljudskošolski fantek na raznih tekmah in vselej zasedel najboljša mesta...!

Prav na tem mestu, ko je bral Strnov pri svoji sorodnici dnevnikov zabeležek, je vstopila sorodnica. Fant jo je klical „teta“, četudi ni bila z njim v sorodu. Že izza mladih nog so ga starši tako navadili, pa je ostalo pri tem. Prav. Ona je imela s tem očitno veselje. Sam pa tudi. Jo je vsaj lahko navajal, kadar so ga povpraševali drugi po sorodnikih v Kapli. Sorodnike v Kapli imeti, je nekaj pomenilo med okoliškimi otroci. In to z raznih razlogov. Kdor je imel sorodnike v Kapli, je lahko prespal in ostal dalj časa doli. Hribovskim otrokom je kajpak taka sorodstvena vez laskala in postavljali so se s tem. Podobna želja pa je morda tlela podzavestno tudi v marsikaterem odraslem okoličanu. Eden takih plehkkih razlogov bi bil: Kot Kapelčan se počutiš bolj imenitnega! Napram okoličanu pomeni nekaj tržan. Slepeča težnja, ki je vplivala skozi stoletja na ljudi, kajti vsaka tretja družina je imela svoje prednike ali v neposredni bližini trga ali pa iz sosednje okolice. V tej težnji pa se je skotilo nevarno postavljanje: Kdor je Kapelčan, prej ali slej zna nemško. Kdor zna nemško, se poživža na okoliško govorico. Zato so nastali janičarji, ki so se otepali vsega kmečkega, okoličanskega — vsega slovenskega — in se ponemčurili, ponemčili, ponacistili...

Teta je dejala:

„Zvečer moram na zborovanje v kinodvorano. Vabilo imam. Boš morda šel z menoj? Na vabilu stoji, da je treba agitirati za čim večjo udeležbo. Imava pa še časa. Do

takrat lahko greš malo dol na cesto!“ je zaključila.

Stopil je torej s kimanjem v sosednjo kuhinjo, da bi vzel suknjič. Tam pa je čakala okroglolična ženska. Tijek je takoj prepoznal Solčavanko. Po kaj je le prišla? si je mislil fant in odšel. Mimogrede je zasačil teto, kako čakajoči pomežikava in se takoj potaji, ko je ujela Tijekov pogled.

Karbodi si je mislil, pa je šel. Spodaj na veži velikanske, starodavne stavbe, ki priča o pozabljeni ali namereno zakriti zgodovini tega naselja v osredju belske doline med vršacema Peco in Obirjem, pa je srečal Tijek Majlanovega krojača, pribežnika iz prejšnje Jugoslavije, ki je zaposlen pri krojaškem mojstru na koncu ulice spodaj. V njegovem spremstvu je bila čedna gospodična. Tijek je pozdravil lepoticu. Spoznal jo je. Kot otrok je zahajal pred leti mimo njenega doma. Čim bolj se je izogibal lepoticé, tem bolj se mu je očitno približevala. Roko mu je prožila in skrivnostno vprašala:

„Ali je teta sama doma?“

„Ne!“

Radovedno mu je odrezala besedo:

„Je kaka ženska pri njej?“

Komaj ji je pritrdil, je zaobrnila Zaklančarjeva svoje vzhiceno besedičenje. Vprašala je, ali ima počitnice, kako mu gre v šoli, kaj se dogaja v mestu, če on sedaj stanuje tukaj pri sorodnici, kdaj se bo podal v Meddolje, kam je sedaj namenjen... Fant je lovil ves iznenaden njene besede. Zmedlo ga je dejstvo, kako da ona njega pozna in da se za take reči zanima.

„Boš zvečer šel v kino na zborovanje?“ je bilo dekletino zadnje vprašanje, pa je zastopicala po strmi stopnicah v prvo nadstropje, kamor se je spravil že prej krojač.

Ko je Tijek hodil po trgu in iskal znanca, so se iz te-

tine kuhinje podali štirje ljudje v spalnico. Na pol glasno so se pogovarjali. Mija je vprašala sredi drugih pomenkov: „Povejte, kako je bilo, ko so povabili zadnjič vas in nečakinjo Štefko gor na sestanek. Kje ste že bili? Kaj pa je bilo?“

Teta je poročala, da gre za nove zveze, kako naj pri-skrbita razne reči iz Celovca in iz Gradca.

„Res vse vedo, tudi to, da imam bolnega brata v Knit-telfeldu. Pa so mi dali še nalog, da se popeljem tja. Res je nenavadno!“

Mija ni odjenjala:

„Pa vaju niso zadrževali? Ali so rekli, kdaj spet lahko gresta?“

„Brez nadaljnega. Bili so samo trije: neki višji v lepi uniformi. V angleški. Sem jo kar spoznala, ker sem bila pred leti v Angliji in sem dosti videvala angleške vojake. Da, uniformiran človek je bil. Govoril je čisto učeno nemško. Ti povem, prekvato lep možki. Pa še dve ženski sta bili zraven. V moški uniformi sta se kaj resno držali. Kake reči sta vedeli tukaj za Kaplo. Dobivala sem občutek, da deluje vsa Kapla za partizane. Glejta, da ne zigneta kaj o tem! — Samo eno reč nisem vedela, a mi niso hoteli verjeti. Ali ti veš, kdo nosi ime „Edith“?“

Mija je povešala oči. Postala je še bolj zala kot poprej. Videlo se je na njej, da se ponaša s svojo skrivnostjo.

„Edith? Edi...“

Smeh jo je posilil.

„Kaj pa ti je?“

„Nič... To ime so meni dali. Tako pošto mi je pri-

nesla danes zjutraj Ptavčeva mati. Kar na cesti mi je stisnila list v roke. Ko bi pisave ne poznala, ne bi verjela. Domen je pisal.“

(Dalje prihodnjič)

Za sožitje med narodi!

Ko se oziram na usodo ogroženih malih narodov in narodnih manjšin, ne moremo ostati neprizadeti. Pride trenutek, ko se v nas nekaj zgane, česar prej morda niti slutili nismo. Običajno se to zgodi, ko kak posebno boleč udarec prizadene neko narodno skupnost, ki nam je sicer blizu. Še malo prej se morda za njeno usodo sploh nismo menili. Ko pa jo nekaj udari, se zavemo, da smo na nek način soudeleženi, morda celo sokri- njenega trpljenja. Še toliko prej nas zadene, če gre za del lastnega naroda.

Ze samo dejstvo, da nas nekaj vznemiri, kaže, da nosimo v sebi več, kot se običajno zdi. Stvari, ki so nam navidez tuje, so vendarle na nek način prirasle k srcu. Celo takrat, ko to poskušamo zanikati.

Zato vprašanje, ki se ga tu lotevamo, prizadeva vse. Vsi se moramo tedaj truditi, da bi spori med nami prenehali skupaj s krivicami, ki nastajajo med njimi. Kako to dose- čiti, pa ni lahko vprašanje.

Nekateri mislijo, da bodo spori med narodi ponehali, če pustimo, da gredo tokovi svojo pot in počasi pri- vedejo do tega, da manjši narod od- mre v večjem, ali pa se manjšina vtopi v večino, tako, da bi meje med državami postale tudi meje med na- rodi. Celo učen napredni ljudje so nekoč zapisali, da se na „nezgodo- vinske“ ali male narode ne kaže ozi- rati. Čas naj bi jih pustil za seboj. Toda zgodovina je pokazala, da se to ni zgodilo. Mali narodi živijo, ponekod čedalje močneje! Podobno zgrešeno je razmišljanje o izumrtju odrezanih narodnih skupnosti, ki kot manjšine živijo v tuji državi. To razmišljanje sklepa, da bo s končnim izumrtjem odmrli tudi spor, ki bi ga sicer kdo utegnil razvneti med dr- žavo, v kateri živi manjšina in dr- žavo matičnega naroda. Meni, da je manjšina celo nevarnost, saj jo kdor- koli lahko izkoristi za slab namen. Bolje je torej, da je ni več. S tem od- pada le eno od žarišč morebitnih ne- varnosti.

Vendar življenje ne teče, kot te- čejo razumska, ali bolje, razumarska razmišljanja. Resničnost je drugačna od predvidevanj. Šele izumiranje ne- kemu malemu narodu ali pa manjšini izostri preživetveno slo do te mere, da stori vse, da bi se obdržala. Ko navidez že izumira, vseeno ostane živo jedro, to pa se oprime vsakršne rešilne bilke. Res je, da utegne tedaj poiskati tudi nevarna zavezništva. Spomnimo se samo, kako so Bretonci v Franciji iskali med prejšnjo vojno pomoči pri Hitlerju in kako se danes nekatere manjšine povezujejo s sve- tovnim terorizmom. Lahko pa izumi- ranje zaneti tudi večje nacionalizme, tako da postane ozračje vedno bolj napeto, nebo vedno bolj črno.

Zato se ne moremo strinjati z vse- mi tistimi oblikami ravnanja, ki naj bi pospešile izumiranje narodnih skup- nosti. Tudi dobromisleči mu utegnejo nasesti. Sem sodi poizkus, kako bi se izumiranje prikrilo, da bi ne prišlo do nenadane odpornosti ali preporo- da. Za tak namen služi npr. lažna tolažba, leporečje, risanje drobnih uslug in zmag. Sem sodi tudi lepo- rečje o sožitju, seveda o tistem so- žitju, ki ni resnično. O sožitju go- vorita tako močneje, da bi lažje za- dal še zadnji udarec, kot slabotnejši, da bi prikril svojo nemoč, ko podle- ga zlu.

Sožitje je ena najlepših besed, zato vleče. Zato tudi mnogi ne sprevidijo, da utegne biti laž. Značilno za vsako nasilje je, da včasih gladi, da bi žr- tev uspavalo. Gladi tudi s pravljico o sožitju. Nudi sem pa tja kako drobtinico, da bi dokazovalo svojo pravičnost. Tudi slabost se lovi za te drobtinice, da bi se ne videlo, da se potaplja. Toda te drobtinice niso podobne niti posameznim lastovkam, za katere ljudski rek ve, da še ne prinašajo pomladi. Prinašajo le raz- očaranje in pospešeno smrt.

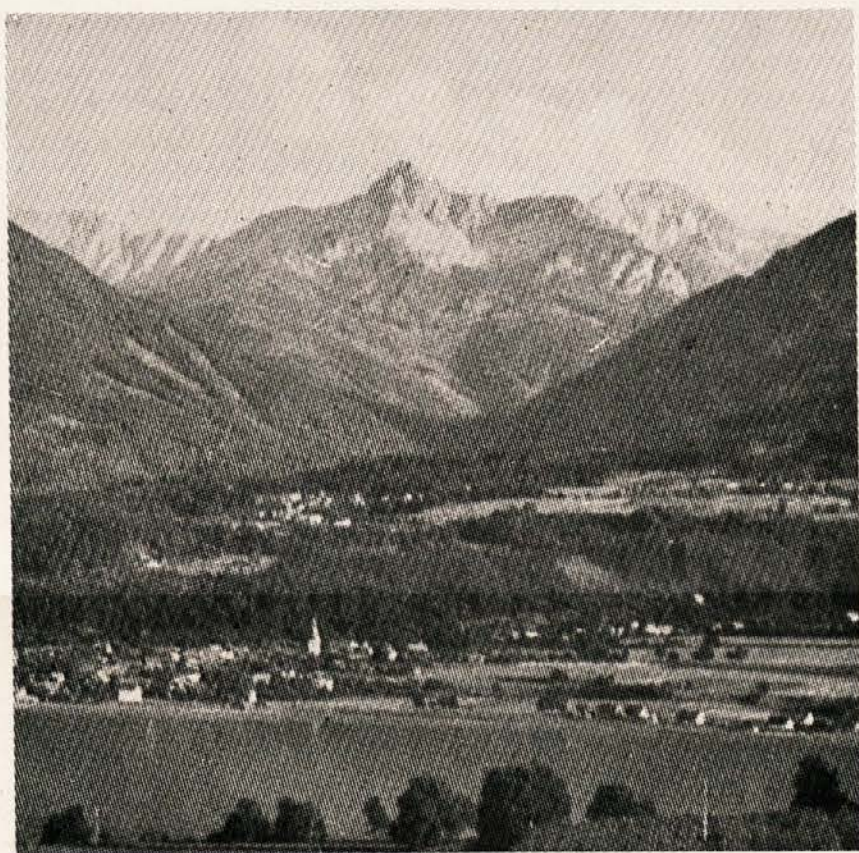
Pa vendar: sožitje je edina resnica, edina alternativa, edina rešitev. Kako ga torej uresničiti v svoji resnici, brez laži? Kako preprečiti, da pot zbliževanja neopazno ne postane pot asimilacije še zadnjih ostankov ne- kega naroda? Kako ohraniti moč na- rodnih skupnosti, ne da bi ostale ali postale jabolko spora?

Umiranje in asimilacija torej ni pot. Videli smo, da utegne manjši- na, bolj ko je slabotna, postajati bolj nevarna. Odgovor moramo zato iska- ti v moči, ki naj jo neka narodna skupnost ponovno zadobi. Šele v mo- či bo lahko pripadnik manjšine spre- govoril resnično besedo sožitja. Toda isto velja tudi za večino: šele zavest njene resnične moči jo lahko obva- ruje nasilja, ki se izživilja na manj- šini. Tragedija imperijev je pokazala, da je zunanja ali številčna moč zgolj slepilo, ki končuje v nesreči. Vodi v poraz in k občutkom podzvestne krivde, ki načenjajo trdnost nekega naroda ali pa ga zapletajo v krče slepega nasilja. Moč, ki jo rabita ve- lik in majhen narod, večina in manj- šina, je dejansko ista in iz nje prihaja tudi edino resnično sožitje. To ni šte- vilčna moč.

Prav manjšine in mali narodi lah- ko postanejo središče, ki naj poma- ga k zavesti resnične moči tako njih samih, kot še vseh drugih narodov, velikih in malih. Življenjska sila in

bi zanika vrednotenje, ki človeka spreminja v številko in meri v tonah in kilometrih tisto, kar se meriti ne da. Manjšina tedaj spominja vse, ki se prek nje in v njej srečujejo, da imamo vsi globlje korenine, kot jih riše vsakdanost in da je v njih res- nična moč posameznikov in narodov. Tu, v teh globinah ne more biti raz- logov spora. Tu ni mej, je le moč srca. In prav ob manjšinah so mora- mo zavesti te globoke istosti vseh ljudi in narodov. Odtod njihova važ- nost. Odtod tudi potreba, da jim pris- luhujemo, se zanje zanimamo in jih podpremo.

Hlapčevstvo in podložništvo ugas- neta tisti trenutek, ko se porodi za- vest resnične vrednosti. Toda tudi na- cionalizem in šovinizem tisti trenu- tek ugasneta: kajti velik narod uvi- di, da z njima ne postaja večji, am- pak se samo razobličuje. Šele pot k globinskim silnicam nam odkrije ti- sto večnjo, ki je v nas in v tej zavesti lažje ohranimo svoj jezik in svojo kulturo. Je nenavadno, pa je le res

upravičenost manjšin je v veliki meri ravno v položaju, v katerem se na- hajajo. Njihova velika vloga je med drugim v tem, da rušijo krutost mej, meje pa so tisto, kar človeka in na- rode utesnjuje. Ne rušijo jih v tem smislu, da bi jih povsem odpravljale, niti ne v tem, da bi jih premikale, ampak v tem, da jim jemljejo njihovo ločitveno vlogo in dajejo vlogo povezovanja. S tem ohranjajo življe- nje, saj je vsaka zaprtost v meje koncem koncev enaka smrti. Manj- šine so torej dokaz ničnosti bolj ali manj umetnih ločitev. So dokaz, ki nam daje veliko spoznanje, ki ga ra- bimo tudi drugod v življenju. To spoznanje nas vabi k notranji osvo- boditvi od spon vsakršnih mej in to ne tako, da jih opuščamo, ampak ta- ko, da se znamo vtopiti v tokove, ki so globlji od njih.

Resnična moč manjšin zato ni v njihovem številu, niti ne moč malih narodov v tem, koliko znajo opona- šati ali prekašati v kakih dosežkih velike narode. Manjšina sama po se-

tako: šele ko uvidimo, da je še ne- kaj drugega bolj važno, dobimo moč, da ohranimo tisto, kar je le zuna- njejši izraz. V takem duhu to lažje ohranimo tudi zato, ker zunanjeje- neha biti predmet spora. Uveljavljati se modrost, da pri sočloveku ne podira- mo, kar je drugačno od našega, ob- enem po svoje drugačnosti ne zamu- jemo in se je ne sramujemo. Nauči- mo se spoštovati človeka neglede na kulturo ali jezik, kot ga spoštujemo neglede na to, ali ima črne ali modre oči, ali je visoke ali nizke rasti. Tedaj vidimo, da bi bilo spodnašanje kul- ture in jezika enako poskusom člove- ka iznakaziti s spreminjanjem barve njegovih oči ali višine telesa. Vendar nam tako spoznanje privre šele iz globin.

Šele uresničenje sožitja iz takega spoznanja pomeni resnično sožitje. Sicer so besede o sožitju ali celo zgolj o strpnosti zgolj fraza, ki je dostikrat nevarnejša od besede odkritega so- vraštva.

Šele ob spoznanju globljega, obče-

človeškega, zaznamo isto resnico v vseh narodih. Tedaj odneha sovra- šstvo in padejo predsodki. Ni boljših ali slabših narodov. Po svoji kulturi, navadah in jeziku so si seveda razli- čni. Toda prav v tej različnosti jih lahko z razumevanjem sprejmemo, če vemo za njihovo globinsko istost. Na tak način se lahko narod, ki je bil nekoč žrtev drugega naroda, osvo- bodi predstavi in predsodkov, ki mu jih je nekoč narekovala podložnost. Sovražnik neha biti sovražnik, kate- rega bodisi kar se le da črno rišemo, ali pa se ga bojimo in pred njim tre- petamo. Narod pa, ki je nekoč iskal moč v uveljavljanju nad drugimi, uvidi, da se s takim početjem ne uveljavlja, ampak izgublja.

Ko tedaj pada dovčerajšnje sovra- šstvo, se med sence umikajo tisti, ki so včasih netili spor. Drug drugega more zopet vzljubiti. Lepo v enem se pretaka z lepim v drugem. Šele takrat postanejo Beethoven, Shakes- peare, Tolstoj ali Prešeren last vseh, ne le last Nemcev, Angležev, Rusov ali Slovencev. Uvidimo, da resnična kultura ne rabi večjih števil, ampak večje globine. Ob takem spoznanju more tudi majhen narod izgubiti svo- jo ozkost in malodušnost. Lažje se iztrga tudi iz ozkega zaplotništva, ki ga dela bolj papeška od papeža. Saj v globinah ni prostora za kakrš- nokoli ozkost, ne nacionalno, ne ver- sko, ne ideološko. Ni „čistosti“ idej, za katere naj bi padale žrtve.

Velicina povojne Jugoslavije je, da je take in podobne misli pričela ži- veti in jih skuša vedno globlje do- misliti. Mimo takih razmišljanj Slo- venci ne moremo. Ne samo zato, ker smo številčno majhen narod, ne le, ker naše manjšine živijo v drugih dr- žavah, tudi zato, ker smo od nekdan- živeli na tleh, kjer so se križali to- kovi zgodovine. Ko se tedaj oziramo po čudoviti pokrajini kje na Koro- škem ali Beneškem ali na Krasu, ni mesta sovraštvu do tujca. Pač pa mo- ra biti trdna volja, da naš človek vztraja in vzdrži: na tak način ne bo pomagal samo sebi, ampak tudi tujcu. Nihče npr. nemškemu narodu ni toliko škodil, kot njegove nacio- nalistične sile, ki danes še marsikje znova vstajajo, ne da bi vedele, da tako samo večajo podzavestni kom- plexs krivde, ki načenja zdravo moč tega naroda. Prav kompleks krivde narekuje malodušje na nekem drugem koncu ter sili mladino k narkomaniji. Kompleks krivde je zaustavil rodnost. Že danes več Nemcev umira, kot se jih rodi in poznavalci pravijo, da utegne kmalu upasti njihovo število za več milijonov! Mnogi se skušajo rešiti z begom v Ameriko in Avstra- lijo. To je pošastna dediščina nevar- ne demoralizacije, ki ni drugega kot plod slepega izbruha nacionalizma. Jasno je, da nov nacionalizem posled- dic starega ne more odstraniti.

Čeprav se mogoče čudno sliši, je tedaj vendarle res: naš boj za nara- dni obstanek je v dobro tudi sosedom; obstoj in rast slovenskega življa na Koroškem je tedaj porok razvoju le- pega in dobrega v nemškem narodu. Enako bi mogli zapisati o Trstu, o Tirolski, o Alzaciji, o Bretaniji itd.

Tako smo zopet pri sožitju. Tokrat pri pravem. To je tisto sožitje, ki ne rabi strpnosti: na mesto strpnosti dveh zoprnikov, ki se zgolj „trpita“, stopa namreč ljubezen in medsebojno spoštovanje. Tako sožitje more, če je res pristno, postati zgled sožitja še marsikje drugje. Ves svet ga rabi. Zelo pa ga rabi tudi Evropa, da jo iztrga iz togosti odmiranja.

Dr. Zalokar Jurij

radio - televizija

AVSTRIJA 1

PETEK, 20. 6.: 9.00 Za pred- šolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Gost pri Alfredu Ku- binu — 10.30 TV kuhinja — 10.55 Klub se- niorjev — 11.35 Ljubezen brez upanja — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Vpra- šaj — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za la- hko noč — 18.00 Muppets-show — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Eden bo zmagal — 22.00 Reklama in šport — 22.20 Avstrijska duhovna zgodovina — med svetovnimi vojnama.

SOBOTA, 21. 6.: 14.35 Mala večerna glas- ba — 16.00 Poročila iz parlamenta — 17.00 Risati, slikati, oblikovati — 17.30 Nekež je bil... človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Do- ber večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.20 Nogomet — evropsko prvenstvo — 22.15 Šport — 22.15 Astonishing Odyssey — 23.25 Poro- čila.

NEDELJA, 22. 6.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Če se izjalovi ljubezen — 14.55 Jaz sem gospodar v hiši — 16.30 Veliki kiti — 17.15 Luna, luna, luna — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Srečanje z ži- valjo in človekom — 19.00 Slike iz Av- strije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.20 Ljubezenski film — 21.50 Poročila.

PONEDELJEK, 23. 6.: 9.00 Slovesna služba božja — 10.15 Za predšolske otroke — 10.40 Če se izjalovi ljubezen — 11.10 Veda o glasbilih — 11.40 Mala večerna glasba — 13.00 Iz parlamenta — 17.00 Za pred- šolske otroke — 17.25 Wombell — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živali pod vročim soncem — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Detektiv Rock- ford: telefonski poziv zadostuje — 21.50 Večerni šport.

TOREK, 24. 6.: 9.00 Za predšolske otro- ke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 Jaz sem gospo- dar v hiši — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Hitreje, višje, moč- neje — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sli- ki — 20.15 Kuba — rdeči otok v viharju — 21.00 Čas je prišel — 21.50 25. juli 1934.

SREDA, 25. 6.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Želim si ži- val — 10.15 Veda o glasbilih — 10.30 Zgod- ba zakonskega spora — 17.00 Tat v kopa- lišču — 17.25 Muziciramo — 17.30 Moj stric z Marsa — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Flambardi — 18.25 Pogled spore- da — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zrakoplov — 21.55 Zaključno žre- banje teletekst-kviza.

ČETRTEK, 26. 6.: 9.00 Za predšolske otro- ke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00 Kalendarj — 10.30 Zrakoplov — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Pustolovščina pod vetrom — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Mode in trendi — 18.25 Preg- led sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sta- romodna komedija — 22.10 Večerni šport.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 20. 6.: 17.20 Poročila — 17.40 Ptičje strašilo — 18.05 Čez tri gore: Obirski ženski oktet, I. del — 18.35 Obzorik — 19.10 Ri- sanka — 19.15 Cirkak — 19.30 Dnevnik — 20.00 7 + 7, zabavno glasbena oddaja — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Ka- ko so osvojili divji Zahod — 22.30 V zna- menju — 22.45 Nočni kino.

SOBOTA, 21. 6.: 8.20 Poročila — 8.25 Mali Pingvin — 8.55 Odprava zelenega zmaja — 9.25 Pisani svet — 10.00 Človek hoče nazvor — 11.30 John Phillips o Titu in Jugoslaviji — 12.10 625 — 12.50 Ljudje in zemlja — 16.20 Poročila — 16.25 Nogomet — 18.20 Naš kraj — 18.30 Muppet Show — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zgodba o Lini — 21.05 Willie Dixon-Jaz Sem Blues — 21.45 Johnny Guitar — 23.30 Kažipot.

NEDELJA, 22. 6.: 9.00 Poročila — 9.35 De- diščina za prihodnost — 10.25 Ugrabljen — 10.50 Ostržek — 11.15 Odpisani — 12.05 Kažipot — 12.30 Pevski tabar šentvid 80 — 13.45 Poročila — 16.25 Športna poročila — 16.30 Krško: Speedway za svetovni pa- kal — 18.45 Risanka — 19.00 Dnevnik — 19.25 Finalna tekma na evropskem nogo- metnem prvenstvu — 21.35 Vukovarski kon- gres — 22.10 V znamenju — 22.25 Risanka — 22.30 Zabavno glasbena oddaja — 22.45 Športni pregled.

PONEDELJEK, 23. 6.: 16.15 Kmetijska od- daja — 17.15 Poročila — 17.30 Živalstvo Avstralije — 18.30 Mozaik — 18.35 Obzor- nik — 18.45 Mladinska oddaja — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kaj je resnica — 21.45 Kulturne diagonale — 22.25 V znamenju.

TOREK, 24. 6.: 17.05 Poročila — 17.25 Do- bimo se pri „Treh šesirih“ — 17.55 Poletav- ček — 18.25 Mozaik — 18.30 Obzorik — 18.40 Mostovi — Hidak — 19.10 Risanka —

(Dalje na 8. strani)

KAJUH:

M o s t o v i

Iz src
rasto

v srca mostovi,
mostovi rasto,
železobetonski

mostovi,
mostovi,
grajeni s strastjo,
grajeni trdno.

Beton
je napravljen s krvjo,
cement

Iz zdrobljenih kosti,
traverze
so trupla mrtvih ljudi.

Mostovi rasto
in ni dinamita,
da bi jih mogel

razbiti,
ni mine

in ni ga letala,
ki moglo
bi v zrak jih spustiti.

Mostovi rasto,
iz vseh človeških src
se pno

in v vsa srca.
Mostovi rasto
trdno in s strastjo
noč za nočjo.

Mostovi,
ki z njih bodo naši krvniki
zmletani,
mostovi,
v svetovja ljubezni speljani.

- ŠPORTNI VESTNIK - ŠPORTNI VESTNIK -

KOTMARA VAS - SAK 4:0

V nedeljo popoldne so se slovenski nogometaši merili s kotmirsko enajstevico, ki je do tedaj bila uvrščena na 6. mestu lestvice. V največji vročini se je v prvem polčasu razvila tekma, ki ni bila niti po okusu gledalcev niti po okusu igralcev samih. Na drugi strani pa je igralo veliko vlogov ljudi dejstvo, da so vse odločitve glede SAK-a že padle. Pri igralcih se je videlo, da so sili nogmeta, da nimajo več volje po dolgem prvenstvu. Zanimivo pa je le dejstvo, da večina SAK-ovih igralcev ni imelo kondicije, kar bo dalo misliti za jesensko prvenstvo.

Prvi polčas, kot že rečeno, je bil nezanimiv. Končal se je neodločeno. V drugem polčasu, takorekoč z dežem, se je tudi zmanjšalo upanje Slovenskega atletskega kluba, da bi v Kotmari vasi osvojil vsaj eno točko.

Domači igralci so namreč vohali nevoljo slovenskih nogometašev in jo tudi takoj izkoristili. Zabili so SAK-u štiri gole in ga tako tudi prehiteli na lestvici. Bil pa je to hkrati tudi najvišji poraz Slovenskega atletskega kluba v zadnjih treh letih.

Postava: Dodič, Sommeregger, Lampichler, Woschitz, Pandel (P. Zablatnik), Fera, Golec (J. Perč), G. Zablatnik, Jakobič, Velik, Hobel M.

KOTMARA VAS „pod 23“ - SAK „pod 23“ 0:1

Z lepimi kombinacijami so mladi igralci bili skoraj v stalni terenski premoči, da pa ni bilo več zadetkov v tej tekmi, je treba pripisati „črni ovci“ te tekme, Schnablju, ki je imel 4 do 5 stoočstojnih možnosti. Edini zadetek je dosegel Grilc.

DRUGO SLOVENSKO EKIPNO PEVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

V nedeljo, 15. junija 1980 se je odvijalo prvo in drugo kolo drugega ekipnega prvenstva v Selah. Na tem prvenstvu je bilo zastopanih pet ekip: DSG Sele I, II in III, SSK Obir in SSD Dijaški dom. Na žalost so nekatere ekipe igrale le z dvema igralcema, n. pr. Selani. Zato je bilo tudi nekaj nepričakovanih rezultatov. Zmagal je Obir, ki je v prvem kolu premagal Dijaški dom s 6:4 in v drugem kolu Sele I s 3:2 ter tako dosegel štiri toč-

ke. Druga je postala ekipa Sele I, prav tako štiri točke; tretji Dijaški dom pred Sele II in Sele III, ki sta ostali brez točk. Vzrok, da so Selani tako slabo uvrščeni, je predvsem ta, da Nanti Travnik v prvi ekipi in nekateri drugi igralci tekme niso vzeli resno.

tako postal igralec tega leta s 50 timi točkami, s sploh največ možnimi. To pomeni, da je bil celo leto brez poraza. Drugi je postal Nanti Travnik s 32 timi točkami, tretji Maksi Magek s 24 timi točkami. Pri šolarjih pa je zmagal Aleksander Čertov s 24 timi točkami.

SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK

vabi na prvenstvene tekme

SAK - Annabichl

ob 18.45 uri

SAK „pod 23“ - Annabichl „pod 23“ ob 17.00 uri
ki bodo v PETEK, 20. junija 1980 na nogometnem igrišču v Celovcu (Koschatovo igrišče).

V NEDELJO, 22. JUNIJA 1980

SAK ml. - St. Stefan ml.

ob 18. uri

na Koschatovem igrišču v Celovcu (igrajo za koroški cup).

Navijači prisrčno vabljeni!

Posamezni rezultati:

1. kolo: Sele I - Sele III 5:0

Točke: Mirko Oraže (2), Nanti Travnik (1) in 2 WO-točki.

Obir - Dijaški dom 6:4

Točke: Zdravko Smrtnik (3), Franci Smrtnik (2), Smrtnik/Smrtnik oz. Stanko Haderlap (1) in 3 WO-točke

2. kolo: Sele I - Obir 2:3

Točke: Mirko Oraže (2) oz. Franci Smrtnik (1), Zdravko Smrtnik (1), Smrtnik/Smrtnik.

Sele II - Dijaški dom 2:8

Točke: Herbert Falle (2) oz. Stanko Haderlap (1), Haderlap/Brunnik ter 5 WO-točk.

Sele I - Sele II 4:1

Točke: Mirko Oraže (2), 2 WO-točki oz. Herbert Falle (1).

Drugi del tega turnirja bo v nedeljo, 29. junija v prostorih Slovenske gimnazije v Celovcu, ki bo obenem tudi zaključek vigradne sezone.

Isti dan pa je bil tudi turnir interne ranglestvice, s katerim se je zaključila interna ranglestvica za leto 1979/80. Ta turnir je zmagal Mirko Oraže in

V soboto, 21. 6. ter nedeljo, 22. 6. 1980 pa se bodo slovenski športniki udeležili že 4. srečanja slovenskih športnikov iz obmejnih dežel na Ravnah na Koroškem, na katerem bodo sodelovali slovenski športniki iz Italije, Zvezne Zupanije ter Raven. Koroška bo nastopila s sledečimi reprezentantami: namizni tenis (ženski in moški), nogomet ter šah.

SELSKO ŽEGNANJE

V nedeljo 6. julija 1980 v šotoru v Selah. Pričetek ob 14.30 uri s kulturnim programom.

Sodelujejo: folklorna skupina „Kolo Slavuj“ z Gradiščanskega, kvartet iz Plajberka, trio Oraže ter ženski pevski zbor in mešani pevski zbor oba iz Sel.

Ob 17. uri se začne ples. Igra mednarodno znani ansambel „TONE KMETEC“. Nadaljevanje žegnanja v ponedeljek 7. julija ob 20. uri. Igra „Obir Kvintet“

Prireditelj: DSG Sele

RADIO - TELEVIZIJA

(Nadaljevanje s 7. strani)

19.15 Cickak - 19.30 Dnevnik - 20.00 Aktualna oddaja - 20.50 Propagandna oddaja - 20.55 Lanoux-Lorenzi: Emile Zola - 21.50 V znamenju - 22.05 Romeo in Julija.

SREDA, 25. 6.: 17.05 Poročila - 17.10 Moj prijatelj Piki Jakob - 17.25 Umetnost na jugoslovanskih tleh - 18.35 Mozaik - 18.40 Obzornik - 18.55 Ne prezrite - 19.10 Risanka - 19.30 Dnevnik - 20.00 Film tedna: Iz oči v oči - 22.00 V znamenju - 22.15 Sodobniki: Vladimir Lakovič.

ČETRTEK, 26. 6.: 17.00 Poročila - 17.05 Dediščina za prihodnost - 18.25 Mozaik - 18.30 Obzornik - 18.40 Mladi za mlade - 19.10 Risanka - 19.30 Dnevnik - 19.55 Vukovar: Slavnostna seja CK ZKJ ob 60-letnici KPJ - 21.05 Glasbena oddaja.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 20. 6.: 14.10 Koroški obzornik - Dr. M. Zwitter: Kulturna dediščina Keltov v srednji Evropi. - Zabavna glasba.

SOBOTA 21. 6.: 9.45 Od pesmi do pesmi - od srca do srca.

NEDELJA, 22. 6.: 7.05 Duhovni nagovor - Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 23. 6.: 14.10 Koroški obzornik - Iz ljudstva za ljudstvo - Kramljane o zdravilnih zeliščih.

TOREK, 24. 6.: 9.30 Land an der Drau - Dežela ob Dravi (šege in navade o kresu) - 14.10 Koroški obzornik - Otroci poslušajte! - Pesmice za deco - Poje ženski vokalni kvartet.

SREDA, 25. 6.: 14.10 Koroški obzornik - Veseli val („Kaj je ljubezen?“ - Odgovorjajo znane osebnosti).

ČETRTEK, 26. 6.: 14.10 Koroški obzornik - „Moj narod je kot Gamsi na Plazu“ (Oddaja Zveze koroških partizanov).

AVSTRIJA 2

PETEK, 20. 6.: 17.25 Pregled sporeda - 17.30 Veda o glasbilih - 18.00 Če se izjalovi ljubezen - 18.30 Orientacija - 19.00 Vi želite - mi zaigramo - 19.30 Čas v sliki - 20.15 štajerska - 21.00 Črni vitez - 21.50 Deset pred deseto - 22.20 Marsikateri hočejo nasrjavaj.

SOBOTA, 21. 6.: 17.00 Waltoni - 17.45 Očje klatote - 18.00 Dva krat sedem - 18.25 Nogomet - 19.00 Trailer - 19.30 Čas v sliki - 19.50 Primer za ljudskega odvetnika? - 20.15 Varovanec - 22.35 Zadnji lov.

NEDELJA, 22. 6.: 12.55 Pregled sporeda

13.00 Tenis - Grand prix - 15.55 Polard - 16.45 A day at the Races - 18.30 Okay - 19.30 Čas v sliki - 19.50 Tedenski pregled - 20.20 Nogomet - 22.30 Čisto normalna blaznost.

PONEDELJEK, 23. 6.: 17.55 Pregled sporeda - 18.00 Francoščina za začetnike - 18.30 Bodoči mojstri - 19.00 Izobrazba - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Polard - 21.05 Zdravje - 21.50 Deset pred deseto - 22.20 Ljubezen in bolečina ter vsa prekieta stvar.

TOREK, 24. 6.: 17.55 Pregled sporeda - 18.00 Dežela in ljudje - 18.30 Živali pred kamera - 19.15 Nova - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Kaj sodite? - 21.05 Nekdaj - 21.50 Deset pred deseto - 22.20 Klub 2.

SREDA, 25. 6.: 17.55 Pregled sporeda - 18.00 Francoščina za začetnike - 18.30 Brez nagobčnika - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Kultura v sredo - 21.00 Šiling - 21.50 Deset pred deseto - 22.20 Poznate mojo ženo?

ČETRTEK, 26. 6.: 17.55 Pregled sporeda - 18.00 Ruščina - 18.30 Pota k umetnosti - 19.15 Galerija - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Dali, dali - 21.50 Deset pred deseto - 22.20 Klub 2.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 20. 6.: 4.50 Dnevni koledar - 5.00 Poročila - 5.30 Jutranja kronika - 6.00 Poročila - 6.50 Dobro jutro, otroci! - 7.00 Poročila - 7.30 Iz naših sporedov - 8.00 Poročila - 8.30 Glasbena pravljica - 9.50 Naši umetniki mladim poslušalcem - 9.05 Z radiom na poti - 10.00 Poročila - 10.05 Rezervirano za... - 11.35 Znano in priljubljeno - 12.00 Poročila - Na današnji dan - 12.10 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti - 12.40 Pihalne godbe - 13.20 Obvestila in zabavna glasba - 13.50 Človek in zdravje - 14.00 Poročila - 14.25 Voščila - 15.00 Dogodki in odmevi - 15.30 Napotki za turiste - 15.35 Zabavna glasba - 16.00 Vrtljak - 17.00 Studio ob 17.00 - 18.00 Razgledi po slovenski glasbeni literaturi - 18.55 Minute za EP - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Obvestila in zabavna glasba - 19.55 Lahko noč, otroci - 19.45 Z Blejskim kvintetom - 20.00 Uganite, pa vam zaigramo... - 21.00 Poročila - 21.05 Oddaja o mojemu in pomorščakih - 22.00 Poročila - Našim rojakom po svetu - 22.25 Iz naših sporedov - 22.30 Besede in zvoki iz logov domačih - 23.10 Petkov glasbeni mozaik - 24.00 Poročila.

SOBOTA, 21. 6.: 4.30 Dobro jutro - 4.50 Dnevni koledar - 5.00 Poročila - 6.00 Poročila - 6.20 Rekreacija - 6.50 Dobro jutro, otroci - 7.00 Poročila - 7.30 Iz naših sporedov - 8.08 Pionirski tednik -

9.05 Z radiom na poti - 9.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine - 11.00 Poročila - 11.05 Zapoje pesem - 11.20 Svetovna reportaža - 11.40 Zapoje z nami - 12.40 Veseli domači napetki - 13.20 Obvestila in zabavna glasba - 13.30 Priporočajo vam... - 14.05 Kulturna panorama - 15.00 Dogodki in odmevi - 15.30 Zabavna glasba - 16.00 „Vrtljak“ - 18.00 Škatlica z godbo - 18.30 Iz dela Glasbene mladine Slovenije - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 „Mladi mostovi“ - 21.30 Oddaja za naše izseljence - 23.05 Lirični utrinki - 24.00 Poročila.

NEDELJA, 22. 6.: 4.30 Dobro jutro - 5.00 Poročila - 6.15 Danes je nedelja - Rekreacija - 7.00 Jutranja kronika - 8.07 Radijska igra za otroke - 8.32 Skladbe za mladino - 9.05 Še pomnite tovariši... - 10.00 Poročila - 10.05 Kar znaš, to veljaš - 11.00 Poročila - 13.00 Posebna obvestila - 13.50 Pihalne godbe - 14.00 Poročila - 14.25 S popevkami po Jugoslaviji - 15.10 Pri nas doma - 15.30 Nedeljska reportaža - 16.20 Gremo v kino - 17.00 Poročila - 17.05 Priljubljene operne melodije - 17.50 Zabavna radijska igra - 18.31 Na zgornji polici - 19.00 Radijski dnevnik - 19.30 Obvestila in zabavna glasba - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00 V nedeljo zvečer - 22.00 Poročila - 23.10 Mozaik melodij in plesnih ritmov.

PONEDELJEK, 23. 6.: 4.30 Poročila - 4.50 Dnevni koledar - 5.00 Poročila - 5.30 Jutranja kronika - 6.00 Poročila - 6.50 Dobro jutro, otroci - 7.00 Poročila - 7.30 Iz naših sporedov - 8.00 Poročila - prometne razmere - 8.25 Ringaraja - 8.40 Izberite pesmico - 9.00 Poročila - 9.05 Z radiom na poti - 9.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine - 10.00 Poročila - 10.05 Rezervirano za... - 11.00 Poročila - 11.35 Znano in priljubljeno - 12.00 Na današnji dan - 12.10 Veliki revijski orkestri - 12.30 Kmetijski nasveti - 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru - 13.20 Obvestila in zabavna glasba - 13.30 Priporočajo vam... - 14.00 Poročila - 14.05 Pojo amaterski zbori - Srečanje pevskih zborov Gorenjske - 14.25 Voščila - 15.00 Dogodki in odmevi - 15.30 Zabavna glasba - 17.00 Studio ob 17.00 - 18.00 Na ljudsko temo - 18.25 Zvočni signali - 19.00 Radijski dnevnik - 19.25 Obvestila in zabavna glasba - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00 Iz diskoteke - 21.00 Poročila - 21.05 Poletni divertimento - 22.00 Poročila - Našim rojakom po svetu - 22.15 informativna oddaja v angleščini in nemščini - 22.25 Iz naših sporedov - 23.10 Za ljubitelje jazz - 24.00 Poročila.

TOREK, 24. 6.: 4.30 Jutranji program - 4.50 Dnevni koledar - 5.00 Poročila - 5.30 Jutranja kronika - 6.20 Rekreacija - 6.30

Opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO
IZPOSODIATE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici. SSK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega žolskega društva, Tarviser Straže 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SSK dobiva nekako od l. 1974/75 ves obvezni izvod SRS. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Prav gofovo bodo tudi Vas nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!

Slovenska študijska knjižnica
Tarviser Straže 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH
NOVOSTI SLOVENSKE
ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

- PERGIALIS Notis: KOMANDIRKA ARGIRO, roman o partizanih, ki se bojujejo za svobodo grškega naroda proti Nemcem in njihovim grškim privržencem, 286 str.
- ZILAHY Lajos: UJETNIKA LJUBEZNI IN VOJNE, roman o odpuščenju dveh mladih zakoncev, ki ju loči vira prve svetovne vojne, 559 str.
- LEDDA Gavino: OČE GOŠPODAR, roman o trenju med očetom in sinom, ki raste iz trpkega otroštva v upornost, 247 str.
- TADIĆ Aleksander: PRVO SREČANJE S TITOM, knjiga o Titu in narodnoosvobodilnem boju, 309 str., ilustr.
- GEISTER Izlok: SLOVENSKE PTICE, priročnik, 471., ilustr.
- LOKRANTZ Kerstin: ŠIVANJE, DOMISLENI MODELI - ENOSTAVNI KROJI, 192 str., ilustr.

KNJIGE ZA NAJMLAJŠE:

- KOVIČ Kajetan: MOJ PRIJATELJ PIKI, zgodba o medvedku in njegovem učitelju, slikanica
- SUHODOLČAN Leopold: KROJACEK HLAČEK, zgodba o krojaču in njegovih lovarjih, slikanica
- GRIMM J. & W.: PEPELKA, zgodba o ubogi pastorki, slikanica

Navedene knjige lahko dobite oz. naročite tudi v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“
Celovec, Pavličeva 5-7

Poročila - 6.50 Dobro jutro, otroci - 7.00 Poročila - 7.30 Iz naših sporedov - 8.00 Poročila - prometne razmere - 8.08 Z glasbo v dober dan - 9.05 Z radiom na poti - 9.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine - 10.00 Poročila - 11.05 Znano in priljubljeno - 12.00 Poročila - 12.10 Danes smo izbrali - 12.40 Po domače - 13.20 Obvestila in zabavna glasba - 14.00 Poročila - 14.05 V korak z mladimi - 15.00 Dogodki in odmevi - 15.30 Zabavna glasba - 16.00 „Vrtljak“ - 17.00 Studio ob 17.00 - 18.00 Operne arije in monologi - 18.30 V gosteh pri zborih jugoslovanskih radijskih postaj - 18.55 Minute za EP - 19.00 Radijski dnevnik - 19.25 Obvestila in zabavna glasba - 19.35 Lahko noč, otroci - 19.45 Z ansamblom Mojmirja Sepeta - 20.00 Slovenska zemlja in pesmi in besedi - 20.30 S solisti in ansambli JRT - 21.00 Poročila - 22.00 Poročila - 22.15 Informativna oddaja v angleščini in nemščini - 22.25 Iz naših sporedov - 23.00 Poročila - 23.10 S popevkami po Jugoslaviji - 24.00 Poročila.

Solidarnostni komite za pravice manjšin in Zveza avstrijskih visokošolcev vabita na predavanje

● dr. Francija Zwitter - kulturna dejavnost Slovencev danes in v protifašističnem boju

● Franza Maneritza - dejavnost Oktoberkega tabora

v torek 24. junija 1980 s pričetkom ob 20. uri v sobi 235 celovške univerze

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec / Klagenfurt, Gasometergasse 10, tel. 32 550 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

PRIREDITVE

POLETNA NOČ

Prireditelj: KPD „Drava“ - Pevsko-instrumentalna skupina Zvabek
Kraj: gosilna Motschula-Blick na Suhli
Čas: sobota 21. 6. 1980 ob 20. uri
Igra ansambel „POMLADNI VETER“

KONCERT

v nedeljo 29. junija 1980 ob 20. uri v farni dvorani v Smihelu.
Nastopa mešani pevski zbor „Jakob Petelin-Gallus“ iz Celovca.
Prireditelj: KPD Smihel

KONCERT

Prireditelj: SPD „Zila“ v Bistrici na Zilji
Kraj: Kulturni dom v Bistrici na Zilji
Čas: petek 20. junija 1980 ob 20. uri

Nastopa mešani pevski zbor „Jakob Petelin-Gallus“ iz Celovca

NOČNI POHOD H KAPELICI
(Podgorje)

v petek 27. junija 1980 ob 22. uri zbirališče v Podgorjah.

Prireditelj: kat. mladina iz dekanije Borovlje in Rožek

Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah in Krščanska kulturna zveza vabita na

ODPRTJE „VRTA
SLOVENSKE KULTURNIKOV“

v nedeljo 29. junija 1980 ob 14.30 uri (po mednarodnem času) v Svečah na vrtu akademskega kiparja prof. Franca Goršeta.

Sodelujejo: moški pevski zbor SPD

„Kočna“ iz Sveč, Jože Zupan (SNG Maribor), mešani pevski zbor „Jakob Petelin-Gallus“ iz Celovca, mešani pevski zbor „Podjuna“ iz Pliberka, dekleta triletno strokovne šole iz Sentpetra pri Sentjakobu v R. in mladina SPD „Kočna“ iz Sveč

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

komedijo v treh dejanjih
AD ACTA

v nedeljo 22. junija 1980 ob 14.30 in 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.
Nastopajo domači igralci, ki pričakujejo vaš obisk.

„Lutke mladje“ KDZ v Celovcu vabi na lutkovno predstavo

LISICA TATICA IN MOJCA POKRAJČULJA

● v ponedeljek 23. junija ob 11. uri v ljudski šoli v Železni Kapli

● v sredo 25. junija ob 16. uri v Slomškovem domu, 10. Oktoberstr. 25 v Celovcu

„Oder mladje“ KDZ v Celovcu vabi na mladinsko igro

ČUDEŽNI PISALNI STROJČEK

v sredo 25. junija 1980 ob 16. uri v Slomškovem domu, 10. Oktoberstr. 25 v Celovcu

Pridige Janeza Svetokriškega predvaja

JOŽE ZUPAN, član SNG Maribor

● v petek 27. junija ob 20. uri v cerkvi v Velinji vasi pri Bilčovsu
Prireditelj: Katoliška prosveta v Bilčovsu

● v soboto 23. junija ob 20. uri v farni cerkvi v Ziljski Bistrici.
Prireditelj: Katoliška prosveta in SPD „Zila“ v Bistrici na Zilji

● v nedeljo 29. junija ob 10.30 uri na Višarjah. Prireditelj: Kulturno društvo „Lepi vrh“ v Ukvah

Strokovna šola za ženske poklice žolskih sester v Sentpetru pri Sentjakobu v Rožu vabi na

KULTURNO PRIREDITEV pod geslom
NARODA BOGAT ZAKLAD, ZBIRKA
STARIH JE NAVAD

v soboto 28. junija 1980 ob 20.30 uri v Kulturnem domu SPD „Danica“ v Sentprimozu. Spored obsega stare navade naših prednikov ob rojstvu, keritvi, ziljski ohceli in žegnu

Menjava denarja

Stanje v četrtek, 19. junija 1980

Za 100 din dobite	43.— šil.
Za 100 din plačate	50.— šil.
Za 100 lir dobite	1.48 šil.
Za 100 lir plačate	1.57